

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΜΕ ΘΕΜΑ

Μετάφραση και Σχολιασμός του Διηγήματος “Whom Even Death Might Fear”, του Darrell Schweitzer, δημοσιευμένο στο λογοτεχνικό περιοδικό *Weird Tales* #327 (2002)

~

Translation and Commentary of the short story “Whom Even Death Might Fear”, by Darrell Schweitzer, published in the literary magazine *Weird Tales* #327 (2002)

ΤΗΣ ΦΟΙΤΗΤΡΙΑΣ :

Μερτίκα Αντωνία (Ξ2017011)

Επιβλέποντες Καθηγητές:

Νικολάου Πασχάλης

Κεραμίδας Σωτήριος

Μετάφραση και Σχολιασμός του Διηγήματος “Whom Even Death Might Fear”, του Darrell Schweitzer, δημοσιευμένο στο λογοτεχνικό περιοδικό
Weird Tales #327 (2002)

~

“Translation is the circulatory system of the world’s literatures.”

~ Susan Sontag

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	5
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	6
Ο Συγγραφέας και το Έργο του	6
Ένταξη του Κειμένου στο Είδος του	7
ΠΡΩΤΟΤΥΠΟ	9
ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ	18
ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ	29
Μορφές Αφήγησης.....	29
Μετάφραση του Φανταστικού	30
Δυσκολίες	30
Τεχνικές/ Στρατηγικές	31
Προβλήματα και Λύσεις	32
Τίτλος	33
Ονόματα.....	33
Τυποποιημένες	34
Ζητήματα	36
Επιλογή	36
Διακειμενικότητα	37
Ψευδόφιλες	39
ΕΠΙΛΟΓΟΣ	40
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	41

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η παρούσα πτυχιακή εργασία, που συντάχτηκε με βάσει τους κανονισμούς του Τμήματος Ξένων Γλωσσών Μετάφρασης και Διερμηνείας του Ιονίου Πανεπιστημίου, αποτελείται από τη Μετάφραση και τον Σχολιασμό ενός Λογοτεχνικού κειμένου από τα αγγλικά προς τα ελληνικά. Συγκεκριμένα, παρατίθεται το πρωτότυπο κείμενο, “Whom Even Death Might Fear”, που αποτελεί μια αυτοτελή λογοτεχνική ιστορία φαντασίας του Darrel Schweitzer και βρίσκεται στο λογοτεχνικό περιοδικό *Weird Tales* τεύχος #327 που εκδόθηκε το 2002 από τους Darrell Schweitzer και George H. Schithers.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο Συγγραφέας και το Έργο του

Ο Darrell Charles Schweitzer γεννήθηκε στις 27 Αυγούστου του 1952 στο Woodbury, στο New Jersey της Αμερικής και σήμερα ζει και εργάζεται στην Φιλαδέλφεια. Είναι συγγραφέας, εκδότης και δοκιμογράφος λογοτεχνίας του φανταστικού (speculative fiction), ανήκει στους Συγγραφείς επιστημονικής φαντασίας και τρόμου της Αμερικής, και η δουλειά του περιστρέφεται γύρω από την “dark fantasy”, τον τρόπο και την φαντασία, επιστημονική και μη. Επιπλέον ασχολείται και με την κριτική λογοτεχνίας και την έκδοση δοκιμιακών συλλογών των παραπάνω ειδών.

Το 1970-1976 σπούδασε γεωγραφία στο Πανεπιστήμιο Villanova όπου έκανε και μεταπτυχιακό στα Αγγλικά. Παρά το γεγονός ότι ξεκίνησε να γράφει από τα 18 έτη του, η λογοτεχνική του καριέρα άρχισε με το επάγγελμα του κριτικού και του αρθρογράφου. Εργάστηκε ως βοηθός συντάκτη στο Isaac Asimov’s SF Magazine και το Amazing Stories, εξέδιδε σε συνεργασία με άλλα άτομα και αργότερα μόνος του το περιοδικό *Weird Tales* από το 1987 και τον διάδοχό του *Worlds of Fantasy & Horror*. Οι εκδόσεις, καθώς και η επιμέλεια, αποτέλεσαν έναν ενδιαφέροντα κλάδο, αλλά και έναν τρόπο εργασίας του στον τομέα όταν η φαντασία του τον εγκατέλειπε, όπως δηλώνει και ο ίδιος σε συνέντευξή του. Σημαντική είναι και η εμφάνισή του σε κάθε τεύχος του περιοδικού *Weirdbook* επί 23 από τα 30 χρόνια που λειτούργησε (1968-98). Ακόμη, έχει εργαστεί και ως υπάλληλος του λογοτεχνικού γραφείου Owlswick agency και κριτής του World Fantasy Award, ενώ εργάστηκε και ως αρθρογράφος στο Aboriginal SF και το Science Fiction Review.

Ο βασικός επαγγελματικός του στόχος και η κύρια ενασχόλησή του είναι η συγγραφή σύντομων ιστοριών, οι δημοσιευμένες εκ των οποίων ξεπερνούν τις 300, ενώ έχει γράψει και μυθιστορήματα. Το έργο του “To Become a Sorcerer” έλαβε το βραβείο World Fantasy Award for Best Novella. Η έκδοση του *Weird Tales* του 1992 έλαβε και πάλι το ίδιο βραβείο, ενώ αργότερα το Asimov’s Science Fiction, βραβείο καλύτερου ποιήματος για το ποίημά του “Remembering the Future”.

Όσον αφορά την επιρροή του από άλλους συγγραφείς, συχνά έγκειται σε κυρίως μορφολογικά στοιχεία του εκάστοτε έργου του. Ο Lord Dunsany, ωστόσο, αποτέλεσε σημείο καμπής στην εξέλιξη του D. Schweitzer, καθώς, λαμβάνοντας υπόψιν ότι τον γνώρισε σε πολύ μικρή ηλικία, τον επηρέασε σε μεγάλο βαθμό, όπως φανερώνει στη συνέντευξή του στο Live Journal το 2009. Η επιρροή του είναι εμφανής από τη συχνή χρήση των *And* στην αρχή της πρότασης, το οποίο παρατηρείται και στην εν λόγω ιστορία, έως και τη μοναδική χρήση των μεταφορών του μέσα στο κείμενο. Αντιστοίχως, η επιρροή του από τον Gene Wolfe, τον οποίο και θαυμάζει, έγκειται

στη συγγραφή μίας ιστορίας εκ των έσω, με πρωτοπρόσωπη αφήγηση του πρωταγωνιστή, όπως και στη συγκεκριμένη ιστορία. Ο ίδιος παραδέχεται ότι έχει «δανειστεί» εικόνες και ιδέες από άλλους συγγραφείς, όπως όλοι εξάλλου, αλλά υποστηρίζει ότι αυτό που έχει σημασία είναι ο τρόπος χρήσης και μεταποίησης τους. Τέλος, οι ικανότητές του δεν περιορίζονται στην μοναδική διήγησή του, αλλά εκτείνονται και στο άγγιγμα των σκοτεινών πτυχών της ψυχής και του ανθρώπινου νου μέσα από τα έργα του.

Ένταξη του Κειμένου στο Είδος του

Το παρόν έργο του D. Schweitzer αποτελεί διήγημα, ένα είδος λογοτεχνικού πεζού λόγου, το πιο σύντομο ανάμεσα στο μυθιστόρημα και τη νουβέλα. Ορίζεται ως μια διήγηση των καταστάσεων που βιώνει ο αφηγητής από την δική του οπτική γωνία και στο επίκεντρο βρίσκεται ένα γεγονός που καθορίζει το μέλλον του, συμπεριλαμβάνοντας και άλλους χαρακτήρες για να τονιστεί ο στόχος (βλ. Μαρκαντωνάτος, Βασικό Λεξικό Λογοτεχνικών και Φιλολογικών Όρων, 1998). Ο σκοπός δεν είναι ξεκάθαρος, αλλά είναι στο χέρι του αναγνώστη να τον αντιληφθεί και να τον ερμηνεύσει. Χαρακτηριστικά της δομής του, είναι η ύπαρξη του βασικού ήρωα γύρω από τον οποίο περιστρέφεται η ενότητα της υπόθεσής του, συνδεόμενη με το κεντρικό συμβάν που εμπλέκεται ο ήρωας, η σταδιακή εξέλιξή της και η τοπική και χρονική ενότητα και συνέχεια. Τα μέσα που χρησιμοποιεί ο συγγραφέας για να πετύχει τα παραπάνω είναι η χρονολογική αφήγηση, η περιγραφή και ο διάλογος, όλα εμπλουτισμένα ώστε να τραβήξουν το ενδιαφέρον του αναγνώστη και να καταστήσουν το έργο μοναδικό. Τέλος, στο διήγημα, εξαιτίας της σύντομης φύσης του, δεν είναι η πλοκή αυτή που κερδίζει την παράσταση, αλλά ο τρόπος εξιστόρησής της, η γραφή και η χρήση της γλώσσας. Ενώ αποτελείται από μια κλιμακούμενη πλοκή που οδηγεί σε ένα τελικό, απότομο σημείο καμπής, στην πραγματικότητα το τέλος συχνά αποτελεί μόνο την αρχή του τέλους, επιτρέποντας την υποθετική εξέλιξη της ιστορίας.

Το “Whom Even Death Might Fear” ανήκει στο είδος του φανταστικού (fantasy), ένα είδος αρκετά σύγχρονο και διαφορετικό από τους προγόνους του. Σύμφωνα με το λήμμα της εγκυκλοπαίδειας Britannica και όπως φανερώνει και το όνομά του, εμπεριέχει φαινόμενα που δεν έχουν συμβεί, ούτε θα μπορούσαν ποτέ να συμβούν, διαδραματίζονται σε έναν διαφορετικό χώρο και χρόνο, με πρωτόγονους, υπερφυσικούς ήρωες, ενώ το αφύσικο εισβάλλει στον κόσμο αυτό της λογοτεχνίας. Το πιο σύγχρονο είδος φαντασίας έχει τις ρίζες του στο ρομαντισμό και τον ιπποτισμό της Ευρώπης, ενώ κάνει μια νέα αρχή κατά το 19^ο αιώνα. Παρ’ ότι προέρχεται από τον ευρωπαϊκό ρομαντισμό, δεν είναι δυνατόν να παραβλέψουμε το γεγονός ότι στην πλειοψηφία του είναι γραμμένο σε αγγλόφωνες χώρες, που αποτελούν σημαντικό μέρος όπου άνθισε ο ιμπεριαλισμός (Μεγάλη Βρετανία και ΗΠΑ). Πρώτος του

είδους ήταν ο George MacDonald που το 1858 έγραψε στο μυθιστόρημά του *Phantastes* για έναν νεαρό που χάνεται στον κόσμο των ονείρων, ενώ το 1896 ο William Morris ήταν ο πρώτος που δημιούργησε έναν απολύτως φανταστικό κόσμο, διαφορετικό από αυτόν που ζούμε, στο μυθιστόρημά του *The Well at the World's End*. Ωστόσο, ως πατέρα του πιο σύγχρονου φανταστικού θεωρούμε τον J.R.R. Tolkien, ο οποίος, το 1954-55, έγραψε το *The Hobbit (Το Χόμπιτ)* και την τριλογία του *The Lord of the Rings (Ο Άρχοντας των Δαχτυλιδιών)*, όπου έπλασε έναν ολόκληρο κόσμο, τη Μέση Γη, και ανήκει στο υποείδος της quest και heroic high fantasy. Φυσικά η φαντασία ενυπάρχει στη λογοτεχνία ήδη εδώ και πολύ καιρό. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί ο William Shakespeare με το *Όνειρο Θερινής Νυκτός* ή και ακόμη παλιότερα, η *Πολιτεία* του Πλάτωνα.

Οι περίοδοι άνθισης της λογοτεχνίας του φανταστικού αντιστοιχούν και στις κοινωνικό-πολιτικές συνθήκες που επικρατούν την εκάστοτε περίοδο, καθώς συχνά παρατηρείται η αντανάκλαση της κοινωνίας που ζούμε στη φανταστική κοινωνία του μυθιστορήματος. Η περίοδος από τις αρχές του 19^{ου} αιώνα έως και πριν τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο έχει χαρακτηριστεί ως κλασική φαντασία (classic fantasy), ενώ από εκείνο το διάστημα και ύστερα ως σύγχρονη περίοδος για το φανταστικό (modern fantasy), το οποίο μπορεί να γίνει κατανοητό εάν λάβουμε υπόψιν μας τη μεγάλη πολιτισμική, και όχι μόνο, μεταβολή της περιόδου αυτής. Παράλληλα, περί τις αρχές του 20^{ου} αιώνα, η λογοτεχνία του φανταστικού αρχίζει να κάνει τις πρώτες εμφανίσεις της και στον κινηματογράφο.

Κύριο χαρακτηριστικό της λογοτεχνίας αυτής αποτελεί η χωροχρονική μετατόπιση της δράσης. Το συγγραφικό έργο δεν αναφέρεται στο εδώ και τώρα, αλλά σε ένα εκεί και τότε, που γενικότερα συχνά εκτυλίσσεται στο παρελθόν. Μια εναλλακτική είναι η τοποθέτησή του σε έναν χώρο που δεν έχει επαφή με την κοινωνική πραγματικότητα ή η έμπνευσή του από μύθους και ιστορίες του παρελθόντος.

ΠΡΩΤΟΤΥΠΟ

WHOM EVEN DEATH MIGHT FEAR

by Darrell Schweitzer

Weird Tales #327

There stands a tavern at the world's rim, a creaking, sighing place, great and many-gabled, builded on a raised lip of stone, leaning precariously into the abyss.

The tavern has two doors. The first, the most commonly reached by travelers after strange dreams and long journeyings, opens upon the world of mankind. One pauses on *that* threshold to turn and gaze back the way one has come, before gathering up courage to continue on; or, homeward bound, one might look expectantly down to where Time marches along the shining road into the familiar fields, attended by his servants the Seasons in their cloaks of ice or flowers or fire or gray wind.

But the *second* door opens into the abyss. Stardust washes onto the doorstep like gleaming foam on a midnight beach. There the bravest may stand to peer into the unreverberate blackness between the worlds, where the starfields flicker with the passage of dragons or ripple and splash like water when the gods rise up out of infinity, like leviathans breaching from the deep.

I tell you that the names of the tavern are many, in tongues ancient, forgotten, and not yet born. It is called the Dreamer's Rest, and also Revelation, and Madness; but its most ancient and truest name cannot be spoken. It is the subject of much scholarly debate among wizards. No one knows what it actually means.

And I tell you further that so great was my mastery of the forbidden arts, so astonishing my accomplishment, that I came to that place *from out of the abyss*, as had never been done before in all the histories of dream.

This was the culmination of years of study and struggle; for I had joined secret societies in New York, London, and in ancient lands far to the east. I apprenticed myself to the greatest sorcerer of my time, learned his secrets, and overthrew him. Then, and only then, was my way clear. I hurled my soul into the void. I swam among the worlds and beyond, to shake the very domains of the gods, to invade their palaces and wrest their treasures from them.

Yet, in the end, I was weary; I reached the threshold. I stood there, gasping, my sword drawn, dripping with the blood of dragons, my costume splattered with same, stardust glittering from my cloak and shoes.

Behind me, the stars rippled. The darkness swelled up. Perhaps I was pursued. I hurried inside.

There I entered a low, dark, smoke-filled room beneath heavy beams. Lanterns drifted in the air, borne by invisible hands. Seeing me and noting the direction whence I had come, those seated around the tables grew quiet. Magicians from many times and places and planets, some of whom I jokingly called colleagues, gazed upon me in baleful, envious, or even terrified silence. It seemed that even the smoke hung motionless in the air, as did bones or dice tossed in game, or cups raised to lips. *All* stopped.

Crowded at the far end of the room were folk with the heads of beasts, with gleaming eyes. They parted to let me pass, and I glimpsed among them one with the golden horns of a ram and the face of a beautiful child; and behind me, as I made my way into the corridor, that one began to bleat terrible prophecies, while conversation resumed amid bursts of uncertain laughter.

Flicking my sword nervously from side to side, less steady on my feet than I had realized in my weariness, I sought out, but did not find, Mine Host. This was another of the mysteries of this place, that no one knew who owned it or operated it, though the guests never wanted for service and the cellars were well- stocked. Let the gods be troubled by that, I thought. Let them figure it out. They had nothing better to do.

My mind was in a precarious state. My attention wandered as the corridors twisted, like a labyrinth one comes to in a dream, turning at impossible angles, opening into endless rooms. Here I found a circle of chanting men with faces like bubbling metal, their features contorted with rage or pain; and each held in his hands the half-molten image of the face of his neighbor, all aflame, each image screaming wordlessly in a tiny voice. Yet when they saw me, they too were silent, and closed their hands to cover their secrets.

And, again, a curtain parted, and a lady peered out. She called on me softly to join her in her booth.

Her face and her breasts were pale, dazzling; but even so, I glimpsed her serpentine body and knew that she was a lamia, who would devour me if I came too near.

I had to focus my mind. I had to rest and recover my strength, then achieve that final revelation which, it had been prophesied (as indeed the ram-horned one bleated yet), someone would one day achieve in this place and bear away into the world like a prize. The one who achieved it, so the story went, would be followed by no other. When that happens, we are told, the true name of the Dreamer's Rest will be known at last.

Suddenly someone grabbed me by the arm and said, Come here, you! I was dragged into a booth. A hastily drawn curtain shut out all but a little light.

I sat in the foul, close air and studied my captor by light of a sputtering lantern, which drifted above our tabletop like a moth. I made out his broken, ugly teeth first, then his stubbled, rough face, his unkempt hair like filthy straw, and finally his narrow shoulders hunched like a scarecrow about to fall off of its pole. The features of the face were aged beyond describing. Only the eyes truly alive, both fierce and pitiable at the same time. I drew myself up. I fingered my sword, which I still held, with which I could have killed this ancient right then and there with a swift thrust under the table.

"And you might be, Sir —?"

But the other (Mine Host at last?) merely shook his head and made a grunting sound that might have been intended as a laugh.

"You don't understand any of this yet, do you, pup? Put your pig-sticker away. It won't do you any good."

I sheathed my sword, hesitantly, as the other shrugged, reached into some shadowed alcove (or through a solid wall?) and produced platters of food and mugs of thick ale. We feasted for a time, as I desperately needed to, for in strenuous dreams body and soul both waste away; and while the soul adventures among stars and monsters, the body can die back on Earth.

So I was, in a small way, grateful. We ate, and my vigor and confidence returned. I resolved to write an account, when all this was over, of my adventures. All but a few would think it a fantasy, of course; and most of the rest would think me mad. But if *any one* truly understood what I had written, then I would have to battle and kill him.

For I knew I could allow myself no equal, no rival.

All this while my new-found friend, or whatever he fancied himself, studied me intently, as if I were the greatest and strangest of all treasures ever washed up onto the threshold of the starlit door.

"Are you the one, returned to me at last?"

"The one...what?"

“The one I preserved on that night so long ago, for whom I have since suffered so much?”

“I don’t think so . . .”

For just an instant, then, I admit it, my confidence faltered, and I allowed him to reach across the table and seize me by the front of my jacket with a grip of living stone. He yanked me up, across the table, nearer to him, and he stared into my eyes.

And I saw in his the glimmer of something I had perhaps once dreamed, something I perhaps *did* begin to recognize; and his eyes glistened as he saw that recognition, which was like a faint ember newly touched by a breath of air.

He let go. I slid back into my seat.

“Listen to my tale,” he said, “and then judge.”

Suddenly I felt alarmingly weak again, as if the meat and bread I had eaten were an airy nothing, like fairy gold. I was again afraid that my magics would fail, that I would plunge from this high place back into the world, like Icarus from out of the sky when his wings melted.

I could only listen.

“It was in an ancient land,” he began, “in a hall of heroes, where men feasted and drank between the wars, where they tended their wounds and told mighty tales of their deeds, where they renewed their strength before setting forth again to accomplish those things which are celebrated in song and saga.”

Yes, I thought, *I’m like that myself.*

My mind was wandering again. He continued with his story.

“I was not a hero myself. I never wore a plume-crested helmet nor bore a bronze shield. I was just one of the servants. I waited on tables, all the while envying those great ones with their gleaming faces and massive forms, their bright weapons and armor, the thunder of their voices as they boasted.

“I prayed to the gods that I could be as those men, that the heroes would call *me* comrade, look on *me* with awe, and sing my story. But there are things that should not be. Somehow my prayers were blasphemous. That is why, I think, the gods, on a whim, granted them; for the gods do not favor mankind, but trifle with us as a child might with insects, stirring them around with his finger or crushing them into the earth for his sport.

“What followed was terrible and wonderful. I alone survived to tell of it. What a song it would make, if only...if only...but I am losing my thread.

“On the night of which I speak, in a year gone past counting, the great lord of our hall had taken a new bride. It was his wedding night, and the boasting and feasting and song were more frenzied than ever; and men fought where the tables had been cleared away, with iron weapons, and dealt wounds, but only in game. The blood spilt was a kind of libation, to sanctify the event.

“And the hour grew late and the fires burned low, our lord having long since taken his bride with him into the wedding chamber. Only a few men still lingered on benches, drinking slowly or gaming with bones and dice. It was then that I spied Death sneaking into our hall. He drifted among the benches and tables like a dark cloud, and when he turned toward me, the hood of his cloak fell open, revealing his bare, skeletal face.

“No one else saw him. Not one of the storied heroes looked up from drink or game or drunken slumber. I think it was because, in malicious answer to my prayers, the gods had secretly touched my eyes and opened them to see what others could not.

“And I was loyal beyond fear to that house of heroes, and filled with absurd pride, thinking to be as one of them; and it was I and I alone who challenged Death on our master’s wedding night.

“I snatched up a cleaver from out of the greasy remains of a roast and said, ‘Stand fast and fight with me. Spare our lord and his bride.’

“But Death only laughed at me, in a voice like the coldest wind of winter. Then he did something which, at first, made no sense, and was not threatening, or even mockery.

“He reached out and touched me on the upper lip, right under my nose. His finger was bone, of course, and his touch was hard and dry. He pushed my lip back into my teeth. I flinched and drew away.

“ ‘I’ve touched you there before,’ says he, ‘On the night you were conceived, I came and touched you, reaching into your mother’s womb. I molded your lip like soft clay, marking you as my own, that I might claim you again whenever I choose.’

Though my thick moustache was matted with food and drink, still, when I put my finger there, I felt the little indentation in the upper lip where, indeed, Death had touched me, as he touches us all.

In the stinking dark, in the crowded booth in the tavern called the Dreamer’s Rest, as my weariness returned and flooded over me, I reached up and slid my finger over my own lip.

The ancient teller resumed:

“Still I held my greasy cleaver. I picked up a stool to use as a shield.

“ ‘You shall not pass,’ I said.

“But Death only waved his hand. ‘Be not afraid,’ says he. ‘I shall take no one here, not this night. Your lord shall sire a mighty son, the bravest and strongest and most guileful of men, who will drink deep of wisdom and work many magics. But for the balance of things, lest the son become *too* great, and overthrow the gods and break up the world in his hands like a clod of mud, I must touch him. Stand aside.’

“I remained where I was.

“ ‘What if you don’t?’ says I.

“ ‘Then,’ says Death, ‘even I shall fear him, and when he comes fully into his power and his kingdom and his glory, when he beholds himself and is filled with terror, not even I shall be able to comfort him. Therefore, let me pass.’

“Maybe my brain was clotted with drink, or it was the lateness of the hour, or pride, or madness, or the malicious gods whispering encouragement to me as their little joke. I don’t know. But I wanted to be a hero, and saw my chance, and so hefted blade and shield — I mean meat cleaver and an old stool — and shouted ‘Ha!’ and ‘Ha!’ again, in a not very good attempt at a war cry. Like one who chews on his shield’s edge in the rage of battle, I bit a few splinters out of the stool and spat them with contempt at Death. ‘Ha!’ I cried, and smote him, smashing his bones with both cleaver and stool. It was a fine battle. He put up his hands to shield himself, but I chopped them off. I sent his skull skittering across the floor, and still I hammered away at the wriggling bones before me, all the while thinking of the glorious song that would make the rafters ring with the memory of my deed. ‘Ha!’ I cried.

“But then the others in the hall were wrestling with me. They wrenched the cleaver and stool away. I scrambled across the floor, but they caught me by the belt and hauled me up.

“ ‘You’re drunk, old man!’ says one, and they all commanded me to be silent, to leave our lord and lady to their rest. I tried to explain what I was doing. But they only laughed. They could not see what I did. To them, I had been fighting the empty air. One of them pantomimed drinking from a jug, then staggered. All of them laughed. Then they picked me up as if I were a log and battered the door open with my head, heaving me out into a snowbank. ‘Now sober up and shut up,’ somebody said; and there they left me.”

The teller, my informant or host or comrade, looked into my eyes once more with that gleam that caused me such unease. He paused for a long time, sipping from his cup. I

noticed, to my distress, that I could see silhouettes through our curtain, that even the ram-horned prophet stood with the rest, just outside our booth, listening.

I tried to summon my confidence once more, but it was like lifting a wicker basket that has somehow turned to stone.

I fumbled for words. I felt ill, certain that the power of my dreaming was waning fast, that I could not linger here. I tried to focus my mind on what I was supposed to be doing. Something about a secret, a final discovery.

I tapped my fingers on the table top.

The storyteller belched loudly, put down his cup, and said, Now, judge . . .

“It’s an absurd story.”

“Some hero I was. With a *cleaver* . . .” He made that grunting laugh again, as if he found this terribly funny.

“Some utter, babbling fool —”

“*But harken! The tale is not yet done!* Did I perish from cold in the snowbank? Obviously not! What I didn’t tell you was that, as they were wrestling with me, as I crawled across the floor, just before somebody got me by the belt and hauled me out of there, I snatched up Death’s skittering head and clung fast to it all that night as I sat in the snow. Its eyes glowed like embers deep down in a pit. It wasn’t when I *fought* that I became a hero, no, but *then*, afterwards, in the snowbank that I did my wondrous deed, which deserves or have a saga written about it. It wasn’t by fighting” — He laughed again his barbarous, bestial laugh. “Ha! No! It was by *words*, by sheer long-windedness that I prevailed —”

The teller was growing progressively intoxicated. He belched again, and coughed up something that the darkness mercifully hid; and he paused, as if he’d lost the thread of his own speech and had to fumble for it, like a drunken man who’s dropped something on the floor.

Perhaps it was my own folly or impatience or even growing dread that made me prod him further.

“So, *what* did you *do*?”

“*Do*? I told him *tales*! I, who had been a go-fetch-come-clean-up in that hall for so very long, who had stood silently by while the rafters rang with the songs of their adventures, even I, the silly old man they’d heaved into a snowbank, remembered every last one of those songs and stories and whatever. Even the jokes. So I sang and spoke and laughed

all the night long, holding the head in my lap, rocking it side to side as you would a baby.

“I distracted Death. I kept him so entertained that he *forgot* what he had come to do. So, in the morning, when at last my grip of my hand and the words of my mouth failed me, and Death loomed above me all back together and whole again, he only looked down on me mournfully and was, I think, afraid. He turned aside and fled. And the victory was mine. And our lord’s son was born nine month later with no mark on his lip, for Death had not touched him.”

The teller belched again, in conclusion.

Nervously I slid my finger across my upper lip.

The room seemed to sway around me. I was forgetting my own mission. Was it something in the ale, the air, the smoke? What was I supposed to be doing? Something about learning the Secret of Everything.

The teller reached out for me. I swatted his hand away.

“None of it makes any sense! What happened to the miraculous child? Where is he?”

“I think he has lost his way among the worlds, and wanders around and around, over many roads, not knowing that he has traveled them before. It is my duty to find him, and my curse to tell this tale over and over until I do. Now, appallingly, he was pleading with me. Do you think, finally, I have?”

“*No*,” I said. “You have not.” More angry than afraid, again, I simply didn’t want to have anything to do with this ridiculous person and his tale. In my own folly, or madness, or light-headedness, I tried to argue with him. I called him insane, a liar. I demanded of him where and when that hall had existed; and he spoke of a land that was old when the Pyramids were new. I laughed and shook my head and shrugged with exaggerated relief, certain that he was talking about somebody else. I had been born, and not all that long ago, in America, in the middle of the twentieth century. I had been a poet once, and a scholar, but I’d fallen from grace, had no friends, and now lay starving and freezing in an alley, in a cardboard box, dreaming preposterous dreams about conquering the universe. I’d been in hospitals. I’d been diagnosed schizophrenic. *One more comforting story*, he said, *to mask the truth and help me forget. Did I not remember other lands, other lives, other times, in my dreams?*

I allowed that I dreamed many dreams, and mighty ones. For an instant, my old arrogance returned.

Then he reached up and touched me on the bare lip and spoke in the bleating voice of the ram-horned prophet: “Master, for so you are — I, we, all of us fall down before you and worship you, and only ask that you *remember* us when you come into your kingdom. We only ask you *that, when all the gods and worlds of dream are no more, you re-create us, at least, again to serve you.*”

I rose from my seat and burst through the curtain, shouting, “You’re mistaken! You’re talking about someone else!”

I staggered through the crowd. The monstrosities gathered there had become as insubstantial as smoke. I tried to throttle the ram-headed one, but my hands passed right through him. I choked. My eyes ran with tears. The very floorboards rippled and heaved.

I thought of Icarus, falling.

I ran to the sunlit door, to the earthward side of the tavern. I tumbled like a drunkard over the threshold, down along the bright road that leads into the fields of mankind, into the mists of the morning.

And as I walked through the mists, one walked beside me; and his face was as a bare skull, and he bore a scythe in one hand and an hourglass dangled from his belt; and with his other hand he reached into a pouch at his side and scattered pestilence through cities as we passed, as a farmer sows grain.

“It is the retainer’s curse to tell the same story over and over again for five thousand years,” he whispered, in a voice like wind blowing over a metal pipe, long and low and moaning, “for I will not gather him up, despite his many pleas. I leave him to suffer increasing age and witness his sin until the ending of time...but perhaps the ending is nigh, I fear — and I do fear it, for how shall Death exist if there is no one left to die?...It is *your* curse to know that the most ancient name of the place you call the Dreamer’s Rest translates as *Mirror*, and that when you discover yourself there, and are afraid...I can offer you, alas, no mercy, no comfort at all.”

“But I am not afraid,” I said feebly, to the air, finding myself alone again.

(Based on an imaginary illustration by S.H. Sime.)

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

ΕΚΕΙΝΟΝ ΠΟΥ ΑΚΟΜΗ ΚΙ Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΦΟΒΗΘΗΚΕ

του Darrell Schweitzer

Weird Tales #327

Στην άκρη του κόσμου, βρίσκεται ένα καπηλειό, ένα μέρος μέσα στη σκουριά και τη θλίψη, ένα μέρος που αν κάνεις ησυχία μπορείς να αφουγκραστείς τους αναστεναγμούς. Είναι, όμως, σπουδαίο με τα επιβλητικά αετώματά του. Χτισμένο στο χείλος του γκρεμού, πάνω σε έναν υπερυψωμένο βράχο, γέρνει επικίνδυνα προς την άβυσσο.

Το καπηλειό έχει δύο πόρτες. Η πρώτη, που πλησιάζεται πιο εύκολα από τους ταξιδιώτες που φτάνουν εκεί ύστερα από παράξενα όνειρα και μακρινά ταξίδια, οδηγεί στον κόσμο των ανθρώπων. Ο ταξιδιώτης σταματά στο κατώφλι για να γυρίσει και να κοιτάξει πίσω, το δρόμο που ακολούθησε πριν μαζέψει ό,τι κουράγιο του έχει απομείνει για να συνεχίσει. Γυρίζοντας κανείς σπίτι, μπορεί να κοιτάξει προς την κατεύθυνση όπου βαδίζει ο Χρόνος, κατά μήκος αυτού του λαμπερού δρόμου, ανάμεσα σε χωράφια που φαντάζουν οικεία, ενώ πιστά ακολουθούν οι υπηρέτες του, οι Εποχές, ντυμένες με τους μανδύες τους από πάγο, λουλούδια ή γκρίζο αγέρα.

Η δεύτερη πόρτα οδηγεί στην άβυσσο. Αστερόσκινη ξεβράζεται στο κατώφλι σαν γυαλιστερός αφρός από κύματα στην παραλία τα μεσάνυχτα. Εκεί, ανάμεσα στους δυο κόσμους, στέκονται οι πιο γενναίοι και αφουγκράζονται το σιωπηρό σκοτάδι, όπου τ' άστρα τρεμοπαίζουν στους αγρούς με το πέρασμα των δράκων ή κυματίζουν και πιτσιλούν με την αστερόσκινη τους, όπως το νερό όταν οι θεοί αναδύονται από το άπειρο, όπως οι Λεβιάθαν όταν ξεπρόβαλαν από το βάθος.

Σου λέω, πολλά είναι τα ονόματα του καπηλειού αυτού σε γλώσσες αρχαίες, ξεχασμένες ή ακόμα και αγέννητες. Ονομάζεται *Γαλήνη του Ονειρευτή, Αποκάλυψη, Τρέλα*, αλλά το αρχαιότερο και πραγματικό του όνομα δεν είναι δυνατόν να ειπωθεί. Αποτελεί το αντικείμενο εκτενών φιλοσοφικών συζητήσεων μεταξύ μάγων. Κανείς δεν ξέρει τι σημαίνει στην πραγματικότητα.

Τόσο μεγάλες ήταν, σου λέω, οι δεξιότητές μου στις απαγορευμένες τέχνες, τόσο εκπληκτικά τα κατορθώματά μου, που έφτασα στο μέρος αυτό από τα βάθη της αβύσσου. Αυτό δεν είχε γίνει ποτέ ξανά στην ιστορία των ονείρων, κανείς δεν το είχε καν ονειρευτεί.

Ήταν το αποκορύφωμα χρόνων μελέτης και αγώνα· είχα γίνει μέλος μυστικιστικών κοινοτήτων στη Νέα Υόρκη, το Λονδίνο, και σε αρχαίους τόπους στα βάθη της Ανατολής. Έγινα μαθητευόμενος του ισχυρότερου μάγου της εποχής μου, έμαθα τα μυστικά του και τον

ανέτρεψα. Τότε, και μόνον τότε, ήταν ανοιχτός ο δρόμος μου. Ρίχτηκα στο κενό. Κολύμπησα ανάμεσα στους κόσμους και ακόμη παρά πέρα, για να ταρακουνήσω τα βαθύτερα θεμέλια των θεών, να εισβάλω στα παλάτια τους και να λεηλατήσω τους θησαυρούς τους.

Ωστόσο, στο τέλος ήμουν εξουθενωμένος. Έφτασα στο κατώφλι και στάθηκα εκεί, με κομμένη την ανάσα, κρατώντας το σπαθί εμπρός μου, στάζοντας το αίμα των δράκων, που είχε ποτίσει και τα ρούχα μου, ενώ αστερόσκινη άστραφτε στο μανδύα και τα παπούτσια μου.

Πίσω μου κυμάτιζαν αστέρια. Το σκοτάδι ολοένα κι απλωνόταν. Ίσως και να με καταδίωκαν. Βιάστηκα να μπω μέσα.

Μπήκα σε ένα χαμηλοτάβανο, σκοτεινό δωμάτιο, αποπνικτικά γεμάτο με καπνό, στηριζόμενο σε βαριά δοκάρια. Τα φαναράκια παρασύρονταν από τον αέρα, λες και αόρατα χέρια τα κινούσαν. Όλοι όσοι κάθονταν στα γύρω τραπέζια σώπασαν κοιτώντας με και στηλώνοντας το βλέμμα τους στην κατεύθυνση από την οποία είχα έρθει. Μάγοι από διάφορους καιρούς, μέρη και πλανήτες, κάποιους από τους οποίους χαριτολογώντας αποκαλούσα συναδέλφους, με κοιτούσαν απειλητικά, με ζήλια ή ακόμα και τρόμο, πάντοτε σιωπηλοί. Ακόμη και ο καπνός έμοιαζε να έχει ακινητοποιηθεί στον αέρα, όπως έγινε και με τα ζάρια και τα κόκαλα που έπαιζαν ή τις κούπες που έφερναν στα χείλη τους. Όλα σταμάτησαν.

Στο βάθος του δωματίου συνωστίζονταν κάτι τύποι με τερατώδη κεφάλια και μάτια που άστραφταν. Χωρίστηκαν για να με αφήσουν να περάσω, και η ματιά μου έπεσε φευγαλέα σε κάποιον ανάμεσά τους με χρυσά κέρατα κριαριού και πρόσωπο ενός όμορφου παιδιού· και όπως προχωρούσα στο διάδρομο, από πίσω μου ξεκίνησε να ξεστομίζει, βελάζοντας, φοβερές προφητείες, ενώ η συζήτηση συνεχιζόταν εν μέσω ξεσπασμάτων αβέβαιου γέλιου.

Κραδαίνοντας το σπαθί μου νευρικά από ‘δω κι από ‘κει, χωρίς να πατώ σταθερά στα πόδια μου από την εξάντλησή μου, ψάχνω να βρω τον Ιδιοκτήτη, αλλά μάταια. Να άλλο ένα μυστήριο αυτού του μέρους. Κανείς δεν ήξερε σε ποιον άνηκε ή ποιος το διαχειριζόταν, αν και ποτέ οι επισκέπτες δεν ζήτησαν εξυπηρέτηση και τα κελάρια ήταν πάντοτε γεμάτα. Ας απασχολεί τους θεούς αυτό, σκέφτηκα. Άστους να βγάλουν αυτοί άκρη. Δεν έχουν και τίποτε καλύτερο να κάνουν.

Το μυαλό μου βρισκόταν σε σύγχυση. Το βλέμμα μου περιπλανήθηκε τριγύρω, όσο οι διάδρομοι στριφογύριζαν σα λαβύρινθος, όπου μόνο σε όνειρο μπορεί να βρεθεί κανείς και έστριβαν σε αδύνατες γωνίες, οδηγώντας σε ατέλειωτα δωμάτια. Συνάντησα ένα κύκλο ανδρών που έψελναν, με πρόσωπα όμοια με μέταλλο που βράζει και μορφές παραμορφωμένες από σπασμούς οργής ή πόνου· και καθένας από αυτούς κρατούσε στα χέρια του μια σχεδόν λιωμένη εικόνα του προσώπου του διπλανού του, όλες φλεγόμενες, ενώ οι εικόνες ούρλιαζαν χωρίς να

αρθρώνουν λέξεις, με μια φωνή που ίσα που ακουγόταν. Ωστόσο, ακόμη και αυτοί, όταν με είδαν σιώπησαν, και έκλεισαν τα χέρια τους για να κρύψουν τα μυστικά τους.

Και ξανά μια κουρτίνα παραμέρισε και μια γυναίκα από πίσω της κρυφοκοίταξε. Με κάλεσε σιωπηλά να πάω στη γωνιά της.

Το πρόσωπο και τα στήθη της χλωμά και εντυπωσιακά. Αλλά ακόμη και τότε, ρίχνοντας μια ματιά στο ερπετοειδές σώμα της, κατάλαβα ότι ήταν μία λάμια, που δε θα δίσταζε να με καταβροχθίσει εάν πλησίαζα περισσότερο.

Έπρεπε να συγκεντρωθώ. Έπρεπε να ξεκουραστώ και να ανακτήσω τις δυνάμεις μου και ύστερα να αποκαλύψω, όπως βεβαίως έλεγαν οι προφητείες, εκείνο το τελευταίο μυστικό, (όπως πράγματι είχε μουρμουρίσει βελάζοντας εκείνος με τα κέρατα κριαριού). Αλήθεια μια μέρα, θα το κατόρθωνε κάποιος, σε ετούτο εδώ το μέρος, και σαν βραβείο θα το επιδείκνυε στον κόσμο.

Εκείνος που θα το κατόρθωνε, θα ήταν ο πρώτος και ο τελευταίος, έτσι λένε τουλάχιστον. Όταν συμβεί αυτό, σύμφωνα με αυτά που έχουν ειπωθεί, θα μάθουμε επιτέλους το πραγματικό όνομα της *Γαλήνης του Ονειρευτή*.

Ξαφνικά κάποιος με άρπαξε απ' το χέρι και είπε, «Έλα εδώ, εσύ!» Με έσυραν σε μια γωνιά. Κάποιος τράβηξε βιαστικά μια κουρτίνα και άφησε απ' έξω σχεδόν όλο το φως.

Έκατσα στο άθλιο εκείνο μέρος που μύριζε κλεισούρα και περιεργάστηκα τον απαγωγέα μου, υπό το αχνό φως ενός φαναριού που τρεμόπαιζε και αιωρούνταν πάνω από το τραπέζι σαν νυχτοπεταλούδα. Πρώτα διέκρινα το σπασμένο, άσχημο δόντι του, ύστερα τα γένια, το τραχύ του πρόσωπο, τα ατημέλητα μαλλιά του, που έμοιαζαν με βρώμικα άχυρα και τελικά τους στενούς, καμπουριαστούς του ώμους, όμοιους με αυτούς ενός σκιάχτρου, έτοιμοι να πέσουν από το κοντάρι που τους στήριζε. Τα χαρακτηριστικά του προσώπου του ήταν απερίγραπτα γερασμένα. Μόνο τα μάτια φαίνονταν ακόμα ζωντανά, ατρόμητα και αξιολύπητα ταυτόχρονα.

Σηκώθηκα όρθιος. Έστρεψα το σπαθί μου απειλητικά προς το μέρος του, το σπαθί που ακόμη κρατούσα, και με το οποίο θα μπορούσα να είχα σκοτώσει το γεροντάκο, εκείνο ακριβώς τον τόπο και χρόνο, με μια γρήγορη κίνηση κάτω από το τραπέζι.

«Και εσείς κύριε είστε- ;»

Αλλά αυτός (Ίσως επιτέλους ο Οικοδεσπότης;) ίσα που κούνησε το κεφάλι του και γρύλισε, βγάζοντας έναν ήχο λες και ήθελε να γελάσει.

«Δεν καταλαβαίνεις τίποτε από όλα αυτά ακόμα, έτσι φίλε; Βάλε στην άκρη το χασαπομάχαιρο. Δε θα σε βοηθήσει σε κάτι.»

Έβαλα, διστακτικά, το σπαθί μου πίσω στη θέση του, όσο εκείνος ανασηκώθηκε, πήγε σε μια σκιερή γωνία (Η μήπως πέρασε μέσα από έναν τοίχο;) και έφερε μια πιατέλα με φαγητά και κούπες με μπύρα με πυκνή υφή. Φάγαμε για λίγο με ευχαρίστηση, εξάλλου, το είχα επειγόντος ανάγκη, γιατί στα δυναμικά όνειρα, εξουθενώνονται σώμα και ψυχή· και ενώ η ψυχή ζει τις περιπέτειές της ανάμεσα σε αστέρια και τέρατα, το σώμα πίσω στη γη μπορεί και να πεθάνει.

Άρα, θα μπορούσε να πει κανείς ότι του ήμουν ευγνώμων. Φάγαμε και επέστρεψαν το σθένος και η αυτοπεποίθησή μου. Όταν όλα αυτά τελείωναν, αποφάσισα ότι θα καταγράψω τις περιπέτειές μου. Μόνο λίγοι, βέβαια, θα πίστευαν πραγματικά ότι δεν αποτελεί προϊόν της φαντασίας μου, ενώ η πλειοψηφία θα με περνούσε για τρελό. Αλλά αν καταλάβαινε κανείς πραγματικά τι είχα γράψει, θα έπρεπε, να παλέψω μαζί του μέχρι θανάτου.

Καθώς ήξερα ότι δε θα μπορούσα να επιτρέψω σε κανέναν ισάξιο αντίπαλό μου να ζήσει.

Ταυτόχρονα ο νέος μου φίλος, ή όπως θεωρούσε τον εαυτό του, με περιεργαζόταν έντονα, λες και ήμουν ο πιο σπουδαίος, αλλά παράξενος από όλους τους θησαυρούς που είχαν ξεβραστεί στο κατώφλι της πόρτας αυτής, κάτω απ' το φως των αστεριών.

«Εσύ είσαι ο εκλεκτός; Εμφανίστηκες επιτέλους μπροστά μου;»

«Ποιος εκλεκτός . . . ;»

«Ο εκλεκτός που προστάτευσα κάποτε, εκείνο το βράδυ στο παρελθόν, για τον οποίο έκτοτε υπέφερα αφάνταστα;»

«Δεν το νομίζω . . . »

Τότε, μονάχα για μια στιγμή, το παραδέχομαι, κλονίστηκε η αυτοπεποίθησή μου και τον άφησα να με φτάσει από την άλλη μεριά του τραπεζιού και να με αρπάξει από το γιακά με μια λαβή πολύ γερή, σαν να 'τανε φτιαγμένος από πέτρα. Με τράβηξε απότομα κοντά του, ως την άλλη μεριά του τραπεζιού και κάρφωσε το βλέμμα του στα μάτια μου.

Τότε παρατήρησα στα μάτια του μια λάμψη, που πιθανόν να είχα ονειρευτεί. Ίσως *πράγματι* κάτι να άρχισα να αναγνωρίζω, και τα μάτια του γυάλισαν όταν το συνειδητοποίησε, έμοιασαν με μισοσβησμένα κάρβουνα, που ένα ελαφρύ αεράκι μόλις που τα είχε αγγίξει με την ανάσα του.

Με άφησε να φύγω και αμέσως γλίστρησα πίσω στη θέση μου.

«Άκου την ιστορία μου, είπε, και μετά κρίνε.»

Ξαφνικά ένιωσα και πάλι ανησυχητικά αδύναμος, λες και το κρέας και το ψωμί που έφαγα ήταν αέρας κοπανιστός, όπως ο χρυσός στα παραμύθια. Φοβόμουν και πάλι ότι τα μαγικά μου

θα με εγκατέλειπαν, ότι από αυτό το μέρος που βρίσκεται τόσο ψηλά, θα έπεφτα ξανά στον κόσμο, όπως ο Ίκαρος από τον ουρανό όταν τα φτερά του έλιωσαν.

Μπορούσα μόνο να ακούσω.

«Συνέβη σε έναν αρχαίο τόπο», ξεκίνησε, «στην αίθουσα των ηρώων, όπου οι άντρες γλεντούσαν και έπιναν μεταξύ των πολέμων, όπου συνήθιζαν να φροντίζουν τις πληγές τους και να λένε θρυλικές ιστορίες των πράξεών τους, όπου ανακτούσαν τις δυνάμεις τους πριν κινήσουν και πάλι για τα κατορθώματά τους, που τιμώνται σε τραγούδια και έπη.»

Ναι, έτσι είμαι και εγώ, σκέφτηκα.

Το μυαλό μου περιπλανήθηκε και πάλι, καθώς εκείνος συνέχιζε την ιστορία του.

«Εγώ δεν ήμουν ήρωας. Ποτέ μου δε φόρεσα περικεφαλαία με λοφίο από φτερά ούτε έφερα μπρούτζινη ασπίδα. Ήμουν απλά και μόνον ένας ακόμη υπηρέτης. Σέρβιρα σε τραπέζια, ενώ ταυτόχρονα ζήλευα τους σπουδαίους με τα λαμπερά τους πρόσωπα και τη γιγαντιαία τους όψη, τα φανταχτερά τους όπλα και πανοπλίες, τον κρότο της φωνής τους ενώ περηφανευόντουσαν.

»Προσευχόμουν στους θεούς για να μπορέσω να γίνω κι εγώ σαν και αυτούς, για να με αποκαλούν οι ήρωες σύντροφο, να με κοιτάζουν με δέος, να τραγουδούν την ιστορία μου. Υπάρχουν, όμως, πράγματα που δεν είναι γραφτό να γίνουν. Οι προσευχές μου πρέπει να ήταν βλάσφημες. Γι' αυτό, για ένα καπρίτσιο της στιγμής, θαρρώ πως οι θεοί τις πραγματοποίησαν· γιατί οι θεοί δεν ευνοούν την ανθρωπότητα, αλλά παίζουν μαζί μας, όπως ένα παιδί με τα έντομα, ανακατεύοντάς τα με το δάχτυλό του ή συνθλίβοντάς τα στο έδαφος για πλάκα.

»Αυτό που ακολούθησε ήταν φριχτό, αλλά συνάμα κι όμορφο. Μόνον εγώ επιβίωσα για να διηγηθώ την ιστορία. Τι τραγούδια θα έκανε αυτή η ιστορία, μακάρι μονάχα να..., αλλά χάνω τον ερμό μου.

»Εκείνο το βράδυ, κάποτε, στο παρελθόν, έχω χάσει πια το μέτρημα, ο σπουδαίος άρχοντας της αίθουσάς μας παντρευόταν μια νέα νύφη. Ήταν η πρώτη νύχτα του γάμου τους και οι καυχησιολογίες, οι γιορτές και τα τραγούδια ήταν πιο ξέφρενα από ποτέ· και οι άντρες πάλευαν με σιδερένια όπλα και περιποιημένα τραύματα, σε αδειανά τραπέζια, αλλά μόνο για διασκέδαση. Το αίμα που χυνόταν ήταν ένα είδος σπονδής για τον καθαγιασμό του γεγονότος.

»Και η ώρα περνούσε και οι φωτιές σιγόκαιγαν, ο άρχοντάς μας είχε εδώ και ώρα αποσυρθεί με τη νύφη του στην κάμαρά τους. Μόνο λίγοι άντρες παρέμεναν στους πάγκους, αργοπίνοντας ή παίζοντας με κόκαλα και ζάρια. Τότε εντόπισα τον Θάνατο να τρυπώνει στην αίθουσα. Περιπλανήθηκε ανάμεσα στους πάγκους και τα τραπέζια σαν ένα σκοτεινό σύννεφο, και όταν στράφηκε προς το μέρος μου, μετακινήθηκε η κουκούλα του μανδύα του, αποκαλύπτοντας το γυμνό, σκελετωμένο πρόσωπό του.

»Κανείς άλλος δεν τον είδε. Ούτε ένας από τους περίφημους ήρωες δεν πήρε το βλέμμα του από το ποτό και το παιχνίδι, ούτε βγήκε από το λήθαργο που είχε πέσει λόγω του μεθυσιού. Νομίζω ότι αυτό συνέβη επειδή οι θεοί είχαν αγγίξει κρυφά τα μάτια μου και τα είχαν ανοίξει, για να δω αυτό που το ανθρώπινο μάτι δεν μπορεί να δει, ως μοχθηρή απάντηση στις προσευχές μου.

»Και καθώς η πίστη μου σε αυτό το σπίτι των ηρώων ξεπερνούσε κάθε φόβο και η παράλογη περηφάνεια με κατέκλυζε, δίνοντάς μου την εντύπωση ότι είμαι ένας από αυτούς, κανείς άλλος παρά μόνον εγώ προκάλεσα τον Θάνατο τη γαμήλια εκείνη νύχτα του κυρίου μου.

»Άρπαξα ένα μπαλτά από τα λιγδιασμένα απομεινάρια του ψητού και είπα, ‘Μείνε εκεί που είσαι και πάλεψε μαζί μου. Χάρισε τη ζωή στον άρχοντα και τη σύζυγό του.’

»Αλλά ο Θάνατος γέλασε μαζί μου και η φωνή του ήταν όμοια με τον πιο παγωμένο χειμωνιάτικο άνεμο. Τότε αυτό που έκανε, αρχικά, δεν είχε κανένα νόημα και δεν ήταν απειλητικό ή ακόμα και κοροϊδευτικό.

»Πλησίασε και ακούμπησε το άνω χείλος μου, ακριβώς κάτω από τη μύτη. Το δάχτυλό του, ένα κόκαλο φυσικά, και το άγγιγμά του σκληρό και παγωμένο. Έσπρωξε το χείλος προς τα δόντια μου. Μαζεύτηκα και απομακρύνθηκα.

»‘Σε έχω αγγίξει εκεί και στο παρελθόν’, είπε, ‘Το βράδυ της σύλληψής σου, ήρθα και σε άγγιξα, μέσα από τη μήτρα της μητέρας σου. Έπλασα το χείλος σου σαν μαλακό πηλό, σηματοδοτώντάς σε ως δικό μου, και έτσι θα μπορούσα να σε διεκδικήσω όποτε ήθελα.’

»Παρότι το παχύ μου μουστάκι ήταν μπερδεμένο με φαΐ και ποτό, όταν ακούμπησα εκεί το δάχτυλό μου, ένιωσα μια μικρή εσοχή στο άνω χείλος, το μέρος όπου πράγματι ο Θάνατος με είχε αγγίξει, όπως κάνει με όλους μας.»

Στο άθλιο σκοτάδι, στη συνωστισμένη γωνιά του καπηλειού με το όνομα Γαλήνη του Ονειρευτή, έφτασα και έσυρα το δάχτυλό μου πάνω από το χείλος μου, ενώ επέστρεφε και με πλημμύριζε η κόπωσή μου.

Ο αρχαίος αφηγητής συνέχισε:

«Ακόμα κρατούσα το λιγδιασμένο μπαλτά. Σήκωσα ένα σκαμνί για ασπίδα.

»‘Δε θα περάσεις’, είπα.

»Αλλά ο Θάνατος κούνησε απλώς το χέρι του. ‘Μην φοβάσαι’, λέει. ‘Δεν θα πάρω κανέναν από εδώ απόψε. Ο άρχοντάς σου θα μεγαλώσει έναν ισχυρό γιο, τον πιο γενναίο, δυνατό και πανούργο από όλους τους άνδρες, μεθυσμένο με γνώση και ειδήμων στη μαγεία. Για να διατηρηθεί, όμως, μια ισορροπία, ας μην γίνει ο γιος υπερβολικά σπουδαίος και καταρρίψει

τους θεούς και συνθλίψει τον κόσμο στα χέρια του σαν ένα σβόλο λάσπης. Πρέπει να τον αγγίξω. Κάνε στην άκρη.’

»Παρέμεινα εκεί που ήμουν.

»‘Και τι θα γίνει αν δεν τον αγγίξεις;’ Είπα εγώ.

»‘Τότε’, λέει ο Θάνατος, ‘ακόμη και εγώ θα τον φοβάμαι, και όταν φτάσει στο αποκορύφωμα των δυνάμεων, του βασιλείου και της δόξας του, όταν αντικρίζει τον εαυτό του και γεμίζει τρόμο, ούτε εγώ δε θα είμαι σε θέση να τον αντιμετωπίσω. Γι’ αυτό, άσε με να περάσω.’

»Ίσως δε σκεφτόμουν λογικά, καθώς το μυαλό μου ήταν πηγμένο στο ποτό, ίσως πάλι να έφταιγε το προχωρημένο της ώρας, η περηφάνεια ή και η τρέλα, οι μοχθηροί θεοί που μου ψιθύριζαν στο αυτί για να με ενθαρρύνουν, μόνο και μόνο για την πλάκα τους. Πραγματικά δεν ξέρω. Αλλά ήθελα να γίνω ήρωας, και άδραξα την ευκαιρία που μου δινόταν, και σήκωσα τη λεπίδα και το ατσάλι, δηλαδή το μπαλτά για τα κρέατα και το παλιό σκαμπό, και φώναξα ‘Χα!’ και ‘Χα!’ ξανά και ξανά, ως αποτυχημένη προσπάθεια πολεμικής ιαχής. Δάγκωσα μερικά θραύσματα από το σκαμπό και τα έφτυσα περιφρονητικά στον Θάνατο, σαν κάποιον που μασουλάει την άκρη της ασπίδας του στην οργή της μάχης. ‘Χα!’ φώναξα και πάλι και τον χτύπησα, σπάζοντας τα κόκαλά του με το μπαλτά και το σκαμπό. Ήταν μια καλή μάχη. Σήκωσε τα χέρια του σαν ασπίδα, για να προστατευτεί, αλλά του τα ξερίζωσα. Έστειλα το κεφάλι του να κατρακυλά στο πάτωμα, συνέχισα να σφυροκοπώ τα τσακισμένα κόκαλα που βρίσκονταν ακόμη μπροστά μου, ενώ παράλληλα σκεφτόμουν τα δοξαστά τραγούδια που θα έκαναν ακόμα και τα δοκάρια να σείονται εις μνήμην των πράξεών μου. ‘Χα!’ φώναξα.

»Οι άλλοι, όμως, που βρίσκονταν στην αίθουσα, πάλευαν μαζί μου. Άρπαξαν το μπαλτά και το σκαμπό. Όρμησα προς το πάτωμα, αλλά με έπιασαν απ’ τη ζώνη και με κράτησαν ψηλά για να λογοδοτήσω.

»‘Είσαι μεθυσμένος, γεροντάκο!’ λέει ο ένας, και με διέταξαν όλοι να σωπάσω, να αφήσω τον άρχοντά μας και την κυρά του να ξεκουραστούν. Προσπάθησα να τους εξηγήσω τι έκανα. Αλλά εκείνοι μόνον γελούσαν. Δεν μπορούσαν να δουν τι πραγματικά συνέβη. Στα μάτια τους πάλευα με τον αέρα. Ένας από αυτούς με μιμήθηκε πίνοντας από μια κούπα και μετά τρεκλίζοντας. Γέλασαν όλοι τους. Ύστερα με σήκωσαν σαν κούτσουρο, άνοιξαν την πόρτα χτυπώντας τη με το κεφάλι μου και με έσυραν έξω στο σορό από χιόνι. ‘Φρόντισε να ξεμεθύσεις τώρα και σκάσε’, είπε κάποιος· και με παράτησαν εκεί.»

Ο αφηγητής, πληροφοριοδότης, οικοδεσπότης ή σύντροφός μου, κοίταξε τα μάτια μου και πάλι, με αυτή τη λάμψη που μου προκάλεσε μεγάλη ανησυχία. Έκανε μια μεγάλη παύση, ρουφώντας λίγη μύρα από την κούπα του. Προς μεγάλη μου αναστάτωση, παρατήρησα σκιές

πίσω από τις κουρτίνες, όπου στεκόταν ακόμη και ο προφήτης με τα κέρατα κριαριού μαζί τους, έξω ακριβώς από τη γωνιά μας, ακούγοντας.

Προσπάθησα για μία ακόμη φορά να επικαλεστώ τη λογική και την εμπιστοσύνη που είχα στον εαυτό μου, αλλά μάταια. Ήταν σαν να σήκωνα ένα ψάθινο καλάθι που, κατά κάποιο περίεργο τρόπο, είχε μετατραπεί σε πέτρινο.

Πάσχισα να αρθρώσω μια λέξη. Ένιωθα άρρωστος, σίγουρος ότι η δύναμη του ονείρου μου εξασθένιζε ταχύτατα, ότι δεν μπορούσα να παραμείνω άλλο εδώ. Προσπάθησα να εστιάσω την προσοχή μου σε ό,τι υποτίθεται ότι έπρεπε να κάνω. Κάτι για ένα μυστικό, μια τελευταία ανακάλυψη.

Χτύπησα ρυθμικά τα δάχτυλά μου στο τραπέζι.

Ο αφηγητής ρεύτηκε δυνατά, ακούμπησε κάτω την κούπα του και είπε, Και τώρα, κρίνε . . .

«Είναι παράλογη αυτή η ιστορία.»

«Μπορείς να με πεις και ήρωα. Με ένα μπαλτά . . .» Έβγαλε και πάλι εκείνον τον ήχο σαν γρύλισμα, προσπαθώντας να γελάσει, λες και το έβρισκε τρομερά αστείο.

«Απολύτως και παντελώς ηλίθιο-»

«Άκου, όμως! Η ιστορία δεν έχει φτάσει ακόμα στο τέλος της! Πέθανα απ' το κρύο εκεί έξω στο χιόνι; Προφανώς και όχι! Αυτό που παρέλειψα να σου πω ήταν ότι, όσο πάλευαν με εμένα, όπως σερνόμενοι στο πάτωμα, ακριβώς πριν με αρπάξει κάποιος από τη ζώνη και με πετάξει έξω, άρπαξα το κεφάλι του Θανάτου και το κράτησα σφιχτά όλο το βράδυ εκείνο, ενώ καθόμουν στο χιόνι. Τα μάτια του έλαμπαν σαν κάρβουνα στη χόβολη. Όχι, δεν έγινα ήρωας όταν τον πολέμησα, αλλά τότε, πιο μετά, στο σορό από χιόνι, που πραγματοποίησα το θαυμαστό μου κατόρθωμα, για το οποίο αξίζει να γραφούν έπη και τραγούδια. Δεν αφορούσε τον πόλεμο – Γέλασε και πάλι, με αυτό το βάρβαρο, τερατώδες γέλιο του. Χα χα! Όχι! Αφορούσε τις λέξεις, την κυριαρχία της απολύτως μακρόσυρτης φλυαρίας μου– »

Ο αφηγητής σταδιακά κυριευόταν από την επήρεια του αλκοόλ. Ρεύτηκε ξανά και έβηξε βγάζοντας κάτι που ευτυχώς έκρυψε το σκοτάδι· έκανε παύση, λες και είχε χάσει τον ειρμό της ίδιας του της ομιλίας και έπρεπε να ψάξει να τον βρει, σαν το μεθυσμένο που του έπεσε κάτι στο πάτωμα.

Ίσως έφταιγε η βλακεία μου ή η ανυπομονησία ή ακόμα και ο ολοένα και αυξανόμενος τρόμος που με έκανε να τον παρακινήσω να συνεχίσει.

«Και μετά, τι έκανες;»

«Τι έκανα; Του αφηγήθηκα *ιστορίες*! Εγώ που, σε αυτή την αίθουσα, ήμουν για πολύ καιρό το παιδί για όλες τις δουλειές, που στεκόμουν αμίλητος, ενώ τα δοκάρια σείονταν από τα τραγούδια των περιπετειών, ακόμη κι εγώ, ο χαζός γεροντάκος που έριξαν στη χιονοστιβάδα, θυμόταν μέχρι και το τελευταίο από αυτά τα τραγούδια και τις ιστορίες τέλος πάντων. Ακόμα και τα αστεία. Έτσι τραγουδούσα και μιλούσα και γελούσα όλο το βράδυ, κρατώντας το κεφάλι στην αγκαλιά μου, λικνίζοντάς το πέρα δώθε σαν μωρό.

»Απέσπασα την προσοχή του Θανάτου. Τον κρατούσα απασχολημένο και τον διασκέδαζα με αποτέλεσμα να ξεχάσει το σκοπό της επίσκεψής του. Έτσι, το πρωί, όταν επιτέλους η λαβή του χεριού μου και οι λέξεις που έβγαιναν από το στόμα μου με εγκατέλειπαν, και ο Θάνατος ορθώθηκε ολόκληρος πια μπροστά μου, περιφρονώντας με, με κοίταξε θλιμμένα και νομίζω μονάχα πως φοβόταν. Έστριψε και τράπηκε σε φυγή. Και η νίκη ήταν δική μου. Και ο γιός του άρχοντά μας γεννήθηκε εννέα μήνες αργότερα, χωρίς σημάδι στα χείλη, καθώς ο Θάνατος δεν τον είχε αγγίξει.»

Ο αφηγητής ρεύτηκε ξανά, φτάνοντας στο τέλος.

Νευρικά ψηλάφησα το άνω χείλος μου με το δάχτυλό μου.

Το δωμάτιο έμοιαζε να λικνίζεται γύρω μου. Ξεχνούσα την ίδια μου την αποστολή. Μήπως ήταν κάτι στην μύρα, τον αέρα, τον καπνό; Τι έπρεπε να κάνω; Κάτι σχετικό με το Μυστικό των Πάντων, νομίζω.

Ο αφηγητής πλησίασε να με αγγίξει. Έδιωξα το χέρι του μακριά.

«Τίποτα από όλα αυτά δεν βγάζει κανένα νόημα! Τι έγινε στο θαυμαστό αυτό παιδί; Πού είναι τώρα;»

«Έχει χαθεί, νομίζω, ανάμεσα στους κόσμους, και περιπλανιέται γύρω τριγύρω, σε δρόμους, πολιτείες και χώρες, μη γνωρίζοντας ότι έχει ξαναβρεθεί εκεί. Είναι το χρέος μου να τον βρω, και η κατάρρα μου να λέω αυτή την ιστορία ξανά και ξανά μέχρι να το εκπληρώσω. Μαρμάρωσα βλέποντάς τον να πέφτει στα πόδια μου και να με εκλιπαρεί. Πιστεύεις ότι τελικά τον βρήκα;»

«Όχι», είπα. «Δεν τον βρήκες.» Περισσότερο θυμωμένος, παρά φοβισμένος, απλώς δεν ήθελα να έχω καμιά σχέση με το γελοίο αυτό άτομο και το παραμυθάκι του. Μέσα στην ηλιθιότητά μου, την τρέλα ή την επιπολαιότητά μου προσπάθησα να διαφωνήσω μαζί του. Τον αποκάλεσα τρελό και ψεύτη. Απαίτησα να μάθω πού και πότε συνέβησαν όλα αυτά· και μίλησε για έναν τόπο ήδη παλιό όταν οι Πυραμίδες ήταν καινούριες. Γέλασα, κούνησα το κεφάλι μου και ανασήκωσα τους ώμους μου με υπερβολική ανακούφιση, καθώς ήμουν σίγουρος ότι μιλούσε για κάποιον άλλο. Δεν είχα γεννηθεί και πολύ παλιά· ήταν στην Αμερική, στα μέσα του εικοστού αιώνα. Κάποτε ήμουν ποιητής και ερευνητής, αλλά είχα πέσει από τον παράδεισό

μου, δεν είχα φίλους, και έστεκα λιμοκτονώντας και ξεπαγιάζοντας σε ένα σοκάκι, σε ένα χαρτόκουτο, έχοντας παράλογα όνειρα για την κατάκτηση του σύμπαντος. Είχα μπει σε νοσοκομεία. Είχα διαγνωστεί ως σχιζοφρενής.

Μια ακόμη παρηγορητική ιστορία, είπε, για να καλύψει την αλήθεια και να συνεισφέρει στη λήθη. Στα όνειρά μου, εξάλλου, δε θυμόμουν διαφορετικούς τόπους, διαφορετικές ζωές και εποχές;

Πράγματι ονειρευόμουν πολλά όνειρα, και μάλιστα ιδιαίτερα έντονα. Για μια στιγμή η αλαζονεία μου είχε επιστρέψει.

Τότε άπλωσε το χέρι του και με άγγιξε στο γυμνό μου χεῖλος και μουρμούρισε με τη φωνή του προφήτη με τα κέρατα κριαριού: «Κύριε, – γιατί πράγματι εσύ είσαι – εγώ και όλοι μας πέφτουμε στα πόδια σου και σε προσκυνούμε, και το μόνο που σου ζητάμε είναι να μας *θυμάσαι* όταν έλθεις εν τη βασιλεία σου. Το μόνο που σου ζητάμε, *όταν δεν υπάρχουν πια όλοι αυτοί οι θεοί και οι κόσμοι του ονείρου, να μας αναστήσεις, τουλάχιστον για να σε υπηρετήσουμε ξανά.*»

Σηκώθηκα από τη θέση μου και όρμησα μέσα από την κουρτίνα φωνάζοντας, Κάνεις λάθος! Για κάποιον άλλο μιλάς!

Τρέκλισα ανάμεσα στο πλήθος. Τα τερατουργήματα που είχαν μαζευτεί εκεί είχαν γίνει ανεπαίσθητα, σαν τον καπνό. Προσπάθησα να πνίξω αυτόν με τα κέρατα κριαριού, αλλά τα χέρια μου τον διαπέρασαν. Κόμπιασα, ένιωσα να ασφυκτιώ. Τα μάτια μου γέμισαν δάκρυα. Ακόμα και τα σανίδια άρχιζαν να κυματίζουν και να μετακινούνται.

Σκέφτηκα τον Ίκαρο να πέφτει.

Έτρεξα στην ηλιόφωτη πόρτα, προς τη γήινη πλευρά του καπηλειού. Κουτρουβάλησα το κατώφλι, προς τα κάτω, σαν μεθυσμένος, κατά μήκος του φωτεινού δρόμου που οδηγούσε στα χωράφια των ανθρώπων και μέσα στην πρωινή ομίχλη.

Και όπως προχωρούσα στην ομίχλη, κάποιος περπατούσε δίπλα μου· και το πρόσωπό του ήταν τόσο γυμνό όσο ένα κρανίο, και στο ένα χέρι έφερε ένα δρεπάνι και μια κλεψύδρα κρεμόταν δεμένη από τη ζώνη του· και με το άλλο χέρι πήρε ένα πουγκί από τα πλευρά του και έσπειρε το λοιμό στις πόλεις όπως προχωρούσαμε, όπως ένας αγρότης σπείρει τα σιτηρά.

«Είναι η κατάρα του υπηρέτη να λέει την ίδια ιστορία ξανά και ξανά, για πέντε χιλιάδες χρόνια», ψιθύρισε, με φωνή σαν του ανέμου που φυσά έναν μεταλλικό σωλήνα, μακρόσυρτο, σιγανό, σαν αναστεναγμό, «γιατί δεν θα τον μαζέψω, παρά τα παρακάλια του. Τον αφήνω να υποφέρει όσο γερνάει και γίνομαι μάρτυρας της αμαρτίας του ως το τέλος του χρόνου... Αλλά ίσως το τέλος πλησιάζει, φοβάμαι – πράγματι φοβάμαι, γιατί πώς θα συνεχίσει να υπάρχει ο Θάνατος εάν δεν έχει μείνει κανείς για να πεθάνει;... Είναι η δική σου κατάρα να μάθεις ότι το αρχαιότερο όνομα της *Γαλήνης του Ονειρευτή* μεταφράζεται ως *Καθρέφτης*, και ότι όταν εκεί

βρεις τον εαυτό σου και ο φόβος έρχεται... Αλίμονο, δε θα μπορώ να σου προσφέρω έλεος, ούτε καν παρηγοριά..»

«Αλλά δε φοβάμαι», είπα αδύναμα, στο κενό, ενώ είχα μείνει και πάλι μόνος μου.

(Βασισμένο σε μια φανταστική εικονογράφηση του S.H. Sime.)

ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ

Μορφές Αφήγησης

Στο διήγημα η αφήγηση είναι πρωτοπρόσωπη και ο αφηγητής είναι αυτοδιηγητικός, αποτελεί δηλαδή και τον πρωταγωνιστή της ιστορίας. Αναφορικά με το περιεχόμενο, αφηγείται μια εμπειρία του στην οποία συμπεριλαμβάνεται η περιγραφή του χώρου, των προσώπων και της ιστορίας του μέρους όπου βρίσκεται, καθώς και ο διάλογός του με ένα άλλο πρόσωπο. Το δεύτερο αυτό πρόσωπο ξεκινά μια δεύτερη, εγκιβωτισμένη αφήγηση μιας δικής του εμπειρίας, αντικαθιστώντας τον αφηγητή.

Το φανταστικό ενυπάρχει τόσο στην περιγραφή της τοποθεσίας που διαδραματίζεται η ιστορία, όσο και στις διαφορετικές ιδιότητες και πλάσματα που υπάρχουν εκεί. Ο χώρος αυτός διαθέτει μια έξοδο προς την άβυσσο, όπου βρίσκονται τα μυθικά πλάσματα. Ο κόσμος του συγκεκριμένου διηγήματος μπορεί να τοποθετείται χρονικά στον 20^ο-21^ο αιώνα, αλλά σε εκείνο τον 20^ο-21^ο αιώνα υπάρχει μαγεία, δράκοι, λεβιάθαν, λάμιες και άλλα τέρατα, πολλοί θεοί, καθώς και ο Χρόνος, οι Εποχές και ο Θάνατος, που είναι προσωποποιημένα όντα. Επιπλέον, καθίσταται δυνατή η αθανασία και η μακροζωία, που χαρακτηρίζουν τον πρωταγωνιστή και το δεύτερο χαρακτήρα, του γέρου αφηγητή.

Το διήγημα “Whom Even Death Might Fear” είναι πλούσιο σε αφηγηματικές τεχνικές, οι οποίες καθιστούν το ύφος του ιδιαίτερα μοναδικό και εκλεπτυσμένο. Πιο λεπτομερώς, το ύφος μπορεί να χαρακτηριστεί γλαφυρό και παραστατικό, καθώς ξεκινώντας την ανάγνωση ξεδιπλώνεται ο χώρος μπροστά στα μάτια μας, με ποικίλα επίθετα, παρομοιώσεις και εικόνες οικείες στους αναγνώστες, που φωτίζουν την περιγραφή, *starfields ... ripple and splash like water when the gods rise up out of infinity, like leviathans breaching from the deep* (σελ.9). Το πλούσιο λεξιλόγιο που χρησιμοποιείται στην περιγραφή αυτή δημιουργεί ένα λυρικό ύφος, και ταυτόχρονα στομφώδες, κατά τη διάρκεια της απαρίθμησης των κατορθωμάτων του πρωταγωνιστή και των ηρώων της αίθουσας που αναφέρει ο δεύτερος αφηγητής, *accomplish those things which are celebrated in song and saga* (σελ.12). Ο συνδυασμός των λέξεων που επιλέγει ο συγγραφέας είναι ιδιαίτερα δημιουργικός, καθώς δεν είναι πάντοτε επιλογές που έχουμε συνηθίσει να συναντάμε, *The very floorboards rippled and heaved* (σελ.17). Εξάλλου ο συγγραφέας επιθυμεί, και επιτυγχάνει, να δημιουργήσει ένα ατμοσφαιρικό και μυστηριώδες περιβάλλον.

Ο σαρκασμός και η ειρωνεία δε λείπουν από το διάλογο στα σημεία που ο συνομιλητής του ήρωα αναφέρεται ειρωνικά σε γεγονότα που ο πρώτος αγνοεί, *You don't understand any of this yet, do you, pup? Put your pig-sticker away. It won't do you any good* (σελ.11), ενώ ο πρωταγωνιστής τον αμφισβητεί με τον ίδιο τόνο, αλλά και κάπως επιθετικά, *Some utter,*

babbling fool (σελ.15). Τέλος, δεν μπορούμε να αγνοήσουμε τους υπαινιγμούς σε μεγάλο μέρος του έργου, όταν ο συνομιλητής του πρωταγωνιστή αναφέρεται στο άτομό του, τον *εκλεκτό*, χωρίς να του το λέει ευθέως, *a mighty son, the bravest and strongest and most guileful of men* (σελ.14). Επιπλέον, η γλώσσα στους διαλόγους είναι απλή και καθημερινή, ώστε να γίνεται εμφανές το χαμηλό μορφωτικό επίπεδο και η μεγαλύτερη οικειότητα από τη μεριά του συνομιλητή του αφηγητή, όπως για παράδειγμα με τη λέξη *rup*.

Μετάφραση του Φανταστικού

Δυσκολίες

Η μετάφραση ενός λογοτεχνικού κειμένου φαντασίας συναντά πλήθος δυσκολιών και εμποδίων, όπως φυσικά και κάθε μεταφραστική πράξη. Άλλωστε, σύμφωνα με τη θεωρία του Jean-René Ladmiral, (βλ. Traduire : théorèmes pour la traduction, 1979) οι δυσκολίες ενός μεταφραστή λογοτεχνικής μετάφρασης έγκεινται στην «αναστολή του μπροστά στη λευκή σελίδα», τις δυσκολίες απόδοσης όρων, την τεκμηρίωση, κειμενική και πολιτισμική, και τη γλωσσική απόδοση, καθώς, για παράδειγμα, μια λέξη στη γλώσσα πηγή μπορεί να είναι πιο εύηχη από την κυριολεκτική σημασία της στη γλώσσα στόχος. Στην εν λόγω περίπτωση, ωστόσο, τα ζητήματα δεν είναι μόνο ορολογίας και πιστότητας, αλλά, όπως μας υποδεικνύει ο David Connolly (βλ. David Connolly, Η γλώσσα της λογοτεχνίας και η γλώσσα της μετάφρασης, 1998), είναι ζητήματα κυρίως έκφρασης και διατήρησης του ύφους, του λυρισμού και της ατμόσφαιρας που αποπνέει το πρωτότυπο παράλληλα με την πλοκή και τα γεγονότα. Ας μην ξεχνάμε ότι ο εκάστοτε μεταφραστής οφείλει να δημιουργήσει ένα ικανοποιητικό αποτέλεσμα, προσιτό και ελκυστικό, που να σημαίνει κάτι παραπάνω για τον αναγνώστη του κειμένου στόχου και τον πολιτισμό του. Είναι αναγκαίο και προαπαιτούμενο, ωστόσο, να σέβεται μια βασική συνοχή με σκοπό την κατανόηση του μεταφράσματος από τον αναγνώστη και τη δυνατότητα ερμηνείας του, σύμφωνα με τη Θεωρία Συνεκτικότητας του Vermeer (βλ. Vermeer & Reiss, Θεμελίωση μιας Γενικής Θεωρίας της Μετάφρασης, 2021). Για το λόγο αυτό και η διαδικασία της μετάφρασης έχει διαφορετικά στάδια και στοιχεία που πρέπει να λάβουμε υπόψη μας.

Θα έρθουμε, φυσικά, αντιμέτωποι και με πολιτισμικά ζητήματα, τα οποία είναι πιθανόν να διαφέρουν από τη γλώσσα και πολιτισμό πηγή προς τη γλώσσα και πολιτισμό στόχο ή, αναλόγως την περίπτωση, να οδηγούν σε διαφορετικά συμπεράσματα από αυτά που επιθυμούσε να οδηγήσει τον αναγνώστη ο συγγραφέας, λόγω των διαφορών στις νόρμες και τις συμβάσεις των εκάστοτε πολιτισμών. Ο πολιτισμός δεν ανάγεται στην υλική υπόσταση των πραγμάτων, των ανθρώπων, των πράξεων και των συναισθημάτων τους, αλλά στη

συγκεκριμένη οργάνωση, αντίληψη, ερμηνεία και συνειρμούς που δημιουργούνται στο μυαλό των ανθρώπων ενός λαού. Κατά τη διάρκεια της μετάφρασης δεν είναι καθόλου απίθανο να βρεθούν και ορισμένα «προβληματικά» σημεία που θα δυσκολέψουν το μεταφραστή, τα οποία, εάν τα αποδώσει, θα φαίνονται ανοίκεια στον αναγνώστη και ίσως να γίνεται εύκολα αντιληπτό ότι πρόκειται για μετάφραση, αλλά, εάν τα παραλείψει, θα έχουν ως αποτέλεσμα την ασυνέχεια του έργου. Κυρίαρχα εμπόδια που συναντά η λογοτεχνική μετάφραση αποτελούν τα γλωσσικά προβλήματα, οι διαφορές ανάμεσα στις γλώσσες, όπως η ύπαρξη ψευδόφιλων όρων και η έλλειψη ισοδυναμιών. Σε αυτά οφείλουμε να προσθέσουμε και τα κειμενοϊδιομορφικά προβλήματα της μετάφρασης, καθώς τα κείμενα αυτού του είδους βρίθουν σε μεταφορές, παρομοιώσεις, εικόνες, λογοπαίγνια και παρηχήσεις. Η πιστή μετάφραση, λοιπόν, του κειμένου καθιστά πρακτικώς αδύνατη τη διατήρηση των παραπάνω και βάζει τον μεταφραστή στη διαδικασία μιας πιο ενδελεχούς ανάλυσης, έρευνας και προσπάθειας εύρεσης και επιλογής των κατάλληλων λέξεων και φράσεων για την εκάστοτε περίπτωση. Τέλος, ίσως πρέπει να διαχωρίσουμε τα προβλήματα με τις δυσκολίες, κυρίως υποκειμενικές, που οφείλονται στις μεταφραστικές ικανότητες του ατόμου και τη δυνατότητά του να προσαρμόσει και να δημιουργήσει βασιζόμενος στις ανάγκες του κειμένου.

Τεχνικές/ Στρατηγικές

Σύμφωνα με τη θεωρία του σκοπού του Vermeer (βλ. Reiss & Vermeer, 1984), ο σκοπός που υπηρετεί η μετάφραση του κειμένου είναι και αυτός που θα καθορίσει την επιλογή των μεταφραστικών τεχνικών που θα ακολουθήσει ο μεταφραστής και καθιστά αναγκαία την αποδοχή της από το κοινό. Λαμβάνοντας υπόψιν τη θεωρία του λειτουργισμού της Christiane Nord (βλ. Christiane Nord, *Η Μετάφραση ως στοχευμένη δραστηριότητα*, 2014), δίνεται έμφαση στην κειμενική ανάλυση που προηγείται της μετάφρασης, ώστε το αποτέλεσμα στη λογοτεχνική μετάφραση συγκεκριμένα να προσδίδει το ίδιο νόημα και μήνυμα με το πρωτότυπο, αλλά μέσω ενός νέου τρόπου επικοινωνίας, χωρίς να γίνεται αισθητή η μεταφραστική διαδικασία. Οφείλουμε να κατανοήσουμε, βεβαίως, τη σημασία αυτή της ανάλυσης του κειμένου, ειδικά των στοιχείων που ξεφεύγουν από τον απλό λόγο, όπως τα μη λεκτικά στοιχεία, η πλοκή, η δομή, η σύνθεση. Η παραπάνω ανάλυση συνεισφέρει στην καθοδήγηση της πράξης της μετάφρασης, καθώς και στην ευκολότερη και σωστότερη λήψη αποφάσεων.

Σύμφωνα με τη θεωρία του λειτουργισμού στη λογοτεχνική μετάφραση της Christiane Nord, από την ανάλυση της λογοτεχνικής επικοινωνίας προκύπτουν ορισμένα χαρακτηριστικά τα οποία ανήκουν στα ουσιώδη αυτά στοιχεία που οφείλει να αναλύσει ο μεταφραστής πριν ξεκινήσει τη μεταφραστική διαδικασία. Αρχικά, ο πομπός ή/και συγγραφέας ασκεί μια

σημαντική επιρροή στις προσδοκίες του έργου του από τους αναγνώστες, καθώς συνήθως ορίζει και την πρόθεση του έργου, τον σκοπό συγγραφής και τα μηνύματα που επιζητά να μεταδώσει στον αναγνώστη. Ιδιαίτερα σημαντικός είναι και ο ρόλος των παραληπτών, οι οποίοι λόγω της προσωπικής εμπειρίας, των βιωμάτων, αλλά και του πολιτισμού τους, έχουν σχηματίσει τις δικές τους προσδοκίες αναφορικά με το είδος, γεγονός που μπορεί να τους φέρνει πιο κοντά ή να τους απομακρύνει από την αρχική ερμηνεία που είχε στο νου του ο συγγραφέας.

Μια από τις βασικότερες τεχνικές στην οποία βασίζεται κατά κύριο λόγο η μετάφραση λογοτεχνικών κειμένων είναι η ισοδυναμία, τεχνική που, σύμφωνα με τη Nord (2014), είναι στοχευμένη προς το αποτέλεσμα και δηλώνει μια σχέση ίσης αξίας κειμένων, λέξεων ή φράσεων ανάμεσα στις δύο γλώσσες και πολιτισμούς. Αποτελεί μια ιδανική τεχνική μετάφρασης, εφόσον προκύπτει φυσικά και μπορεί να χρησιμοποιηθεί, χωρίς να λειτουργεί εις βάρος της λογοτεχνικότητας του κειμένου, καθώς σε πλήθος περιπτώσεων οι ισοδύναμες εκφράσεις είναι πιθανόν να είναι πιο *πεζές*, να χάνουν δηλαδή σε ποιητικότητα και ύφος.

Αναφορικά με τον τρόπο αντιμετώπισης ενός προβλήματος που έχει τεθεί, θα αναφερθεί το παράδειγμα της απόδοσης των εικόνων, για τις οποίες οφείλουμε να κρίνουμε κατά περίπτωση, αναλόγως το τι εκφράζουν και πώς. Εξάλλου, μία εικόνα μπορεί να δημιουργεί διαφορετικούς συνειρμούς σε δύο διαφορετικούς πολιτισμούς. Εάν αυτό δεν ισχύει, τότε είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθεί και η ίδια εικόνα στη γλώσσα στόχο, ενώ σε άλλη περίπτωση μπορεί να αντικατασταθεί από μια εικόνα εντελώς διαφορετική, ισοδύναμη, που να επιτελεί τον ίδιο σκοπό για τον οποίο χρησιμοποιήθηκε στο πρωτότυπο. Στην περίπτωση που ούτε η δεύτερη αποτελεί μια ρεαλιστική επιλογή, υπάρχει πάντοτε η επιλογή της μετατροπής της σε ένα άλλο εκφραστικό μέσο, όπως παρομοίωση, μεταφορά ή και της παράλειψής της. Βεβαίως στις δύο τελευταίες περιπτώσεις αλλοιώνεται το ύφος του πρωτοτύπου. Αντίστοιχα ο μεταφραστής έχει το ελεύθερο να χρησιμοποιήσει ένα σχήμα λόγου σε μια άλλη περίπτωση που δεν υπάρχει στο πρωτότυπο και είναι δόκιμο στο μετάφρασμα με στόχο την αναπλήρωση της απώλειας αυτής. Παρατηρείται, συνεπώς, ότι λαμβάνουμε αποφάσεις όχι μεμονωμένα, αλλά καθολικά, για το ολοκληρωμένο μετάφρασμα, ώστε η μετάφραση να διατηρεί στο σύνολό της ισοδύναμες εκφράσεις και ύφος.

Προβλήματα και Λύσεις

Τα προβλήματα που δημιουργήσε η μετάφραση του εν λόγω διηγήματος, αλλά και η στρατηγική που ακολούθησα για τη μετάφραση ορισμένων σημείων κατατάσσονται σε διάφορες κατηγορίες: τη μετάφραση του τίτλου και των ονομάτων, τις τυποποιημένες

εκφράσεις και την απόδοσή τους, τις διαφορές στη σύνταξη των δύο γλωσσών, την επιλογή χρόνων, τη διακειμενικότητα και τις ψευδόφιλες λέξεις.

Τίτλος

Για την μετάφραση του τίτλου, οφείλουμε να τον εξετάσουμε από την οπτική μιας μεταφραστικής μονάδας και να τον μεταφράσουμε ως όλον, επιλέγοντας, σύμφωνα με τη μελέτη των Βαλκάνου Θεοδώρα, Καζαντζή Ήβη, Λιάνη Τατιάνα (βλ. Η απόδοση των τίτλων έργων της σύγχρονης νεοελληνικής πεζογραφίας: μια συγκριτική παρουσίαση των μεταφράσεων στην αγγλική, γερμανική και ιταλική, 2009), την πιστή μετάφραση, την ελεύθερη ή την εξολοκλήρου δημιουργία νέου τίτλου. Η μετάφρασή του είναι πιθανόν να εμπεριέχει τη γενικότερη στρατηγική που ακολουθήθηκε για τη μετάφραση του κειμένου, ενώ συχνά προτιμάται η οικειοποίηση με τη γλώσσα και τον πολιτισμό στόχο, ώστε να τραβήξει το μάτι του πιθανού αναγνώστη. Στη συγκεκριμένη περίπτωση πρόκειται για έναν ιδιαίτερο τίτλο που αποτελεί μια δευτερεύουσα πρόταση, χωρίς να υπάρχει κάποια κύρια από την οποία να εξαρτάται, καθώς συμπεριλαμβάνει και μια έμμεση αναφορά στον πρωταγωνιστή του διηγήματος προοικονομώντας την αποκάλυψη που του γίνεται, *Whom Even Death Might Fear* (σελ. 9). Με σκοπό την αποφυγή παράλειψης της αναφοράς αυτής και του νοήματος, αλλά και τη διατήρηση της εξεζητημένης σύνταξης, που δημιουργεί ενδιαφέρον και απορία στον αναγνώστη για το περιεχόμενο του έργου, αποφάσισα να διατηρήσω τον τίτλο χρησιμοποιώντας κυρίως κατά λέξη μετάφραση. Προχώρησα μόνο σε αλλαγή του χρόνου του ρήματος, με μετάταξη σε παθητικό αορίστου, γεγονός που φανερώνει τη βεβαιότητα ότι όντως τον φοβήθηκε και σε απαλοιφή της πιθανότητας που εκφράζει ο τίτλος του πρωτοτύπου, *Εκείνον που ακόμη και ο Θάνατος φοβήθηκε* (σελ.18).

Ονόματα

Παρατηρούμε ότι το διήγημα δεν έχει ονόματα με την κυριολεκτική, συμβατική έννοια των ονομάτων. Αντιθέτως, προσωποποιεί ορισμένες έννοιες, μετατρέποντας τις λέξεις που τις εκφράζουν στα ονόματα των προσώπων του διηγήματος και χρησιμοποιώντας κεφαλαίο το πρώτο γράμμα. Τα ονόματα που βρίσκονται στο κείμενο, *Time*, *Seasons* και *Death* (σελ.9,13), αντιπροσωπεύουν και προσδιορίζουν το χαρακτήρα τους. Η προσωποποίησή τους, σύμφωνα και με τη θεωρία του W.F.H. Nicolaisen (2008) και άλλων, δηλώνει και τη φυσική τους υπόσταση, επιβεβαιώνοντας ότι πρόκειται για υπερφυσικά, συμβολικά όντα. Εφόσον οι όροι αυτοί υπάρχουν και στα ελληνικά και είναι εννοιολογικά φορτισμένες λέξεις, διατηρούμε την ελληνική ονομασία τους, *Χρόνος*, *Εποχές* και *Θάνατος*, κάτι που συχνά απαντάται σε παραμύθια και αλληγορίες. Ο *Θάνατος*, μάλιστα, υπάρχει σε πολύ μεγάλο αριθμό έργων,

συγγραφικών και μη, με τη μορφή που περιγράφεται στο διήγημα, με σώμα σκελετωμένο και μαύρο μανδύα. Έτσι το κείμενο έρχεται πιο κοντά στο κοινό, για να απομακρυνθεί με την επιλογή που γίνεται όσον αφορά στην ονομασία των άλλων χαρακτήρων ή μάλλον την έλλειψή της.

Ιδιαίτερα αξιοσημείωτο, λοιπόν, είναι το γεγονός ότι ο ήρωάς μας δεν έχει όνομα, ούτε φυσικά και ο συνομιλητής του. Η ανωνυμία αυτή προσδίδει έναν εμφατικό χαρακτήρα και την αίσθηση του μυστηρίου, του ξένου, του ανοίκειου, διατηρώντας μια απόσταση από τον αναγνώστη. Η έλλειψη ονόματος μπορεί να υπαινίσσεται και το γεγονός ότι ο ήρωας έχει χάσει την ταυτότητά του, όπως συμβαίνει και στη συγκεκριμένη περίπτωση, καθώς ο εν λόγω ήρωας έχει ξεχάσει το παρελθόν του, δεν θυμάται την πραγματική προέλευσή του και περιπλανιέται σαν χαμένος και τρελός. Αποτελεί ένα πρόσωπο με μοναδική, παράξενη προσωπικότητα, που βρίσκεται σε μια ακραία, υπερφυσική κατάσταση, αφού βρίσκεται στο χείλος μιας ανακάλυψης που πρόκειται να αλλάξει για πάντα τη ζωή του και να επηρεάσει το μέλλον του κόσμου του.

Τέλος, στον τομέα αυτό μας απασχολούν και οι ονομασίες του καπηλειού, *Dreamer's Rest, Revelation, Madness, Mirror* (σελ.9,17). Παρατηρούμε και πάλι ότι οι ονομασίες, οι ονοματοποιητικές εκφράσεις, αφορούν εννοιολογικά φορτισμένες λέξεις που είναι συμβολικές και προσδίδουν κάποιο νόημα και μια ξεχωριστή ατμόσφαιρα στο μέρος. Όσον αφορά στις τρεις τελευταίες μονολεκτικές ονομασίες επέλεξα την κυριολεκτική μετάφραση, καθώς αποδίδει ακριβώς το νόημα που χρειάζεται. *Αποκάλυψη*, που συνδέεται με την αποκάλυψη που πρόκειται να γίνει στον ήρωα, *Τρέλα*, η οποία μπορεί να εκφράζει την ψυχική κατάσταση που πιστεύεται για τον ήρωα, αλλά και την κατάσταση που επικρατεί σε εκείνο το μέρος και *Καθρέφτης*, καθώς σύμφωνα με τον *Θάνατο*, εκεί βρίσκει κανείς τον εαυτό του, σαν μια αντανάκλασή του σε καθρέφτη. Αναφορικά με το πρώτο όνομα, θα μπορούσε να είναι η *Ξεκούραση του Ονειροπόλου* ή του *Ονειρευτή*, αλλά επέλεξα τη λέξη *Γαλήνη*, καθώς αποδίδει καλύτερα την έννοια της ηρεμίας και της πραγματικής φυσικής και ψυχικής ξεκούρασης σώματος και νου.

Τυποποιημένες Εκφράσεις

Υπάρχουν, ωστόσο, περιπτώσεις που η φράση που χρησιμοποιείται υπάρχει αυτούσια και στη γλώσσα στόχος και μεταφράζουμε χρησιμοποιώντας τις ίδιες λέξεις, όπως σε μια κατά λέξη μετάφραση και ταυτόχρονα διατηρώντας το νόημα της μεταφοράς, το οποίο είναι κοινό στις δύο γλώσσες. Για παράδειγμα, αυτό συμβαίνει στη φράση *As if I were a log* (σελ.14), η οποία μπορεί να ειπωθεί και στη γλώσσα στόχος, *Σαν κούτσουρο*, με την ίδια σημασία, αλλά με μετάταξη, αλλάζοντας τη σύνταξη και παραλείποντας το ρήμα.

Στο κείμενο προς μετάφραση συναντώνται επίσης και λογοπαίγνια, όπως η χρήση του ρήματος *bleat*, όταν αναφέρεται στον προφήτη με κέρατα κριαριού και ανθρώπινο πρόσωπο, *one with the golden horns of a ram and the face of a beautiful child*. Η κυριολεκτική σημασία του *bleat* είναι *βελάζω* και μεταφορικά το *μουρμουρίζω*. Χρησιμοποιείται το συγκεκριμένο ρήμα υπονοώντας ότι βγάζει αυτόν ακριβώς τον ήχο επειδή έχει κέρατα κριαριού και τα κριάρια βελάζουν. Δεν είναι, λοιπόν, δυνατόν να μεταφέρουμε αυτή την αναφορά εάν επιλεγεί η εύκολη λύση του *μουρμουρίζω* ή και *ξεστομίζω*, αλλά πρέπει να προσαρμοστεί η λέξη αυτή, ώστε να διατηρηθεί το ύφος. Έτσι τα *bleat terrible prophecies* (σελ.10), *bleating voice* (σελ.17), *bleated yet* (σελ.11) γίνονται *ξεκίνησε να ξεστομίζει βελάζοντας φοβερές προφητείες, μουρμούρισε βελάζοντας, είχε μουρμουρίσει βελάζοντας*.

Δεν μπορούμε να παραλείψουμε και τη χρήση της λέξης *pur* (σελ.11), η οποία κυριολεκτικά ερμηνεύεται ως *κουτάβι*, από τη λέξη *puppy*, αλλά δεν χρησιμοποιείται μόνο με αυτή την έννοια. Πλέον μπορεί να αποτελεί οικεία προσφώνηση, ίσως αργκό, που μπορεί να αντιστοιχηθεί με την ελληνική προσφώνηση *φίλε*. Δεν αποδίδει ολοκληρωτικά, ωστόσο, το νόημα που φέρει στα αγγλικά η λέξη αυτή.

Φυσικά μια φράση δεν μπορεί πάντοτε να ειπωθεί σε μια άλλη γλώσσα με την ίδια σημασία. Όπως βλέπουμε, όμως, στον παρακάτω πίνακα, μπορούν να βρεθούν ισοδυναμίες κατά ένα πολύ μεγάλο ποσοστό. Για παράδειγμα, η φράση *in a small way* (σελ.11), που κυριολεκτικά σημαίνει *σε ένα μικρό τρόπο*, μπορεί να ειπωθεί στα ελληνικά με την έκφραση *κατά κάποιο τρόπο*, έχοντας την ίδια ερμηνεία στις δύο γλώσσες, αλλά χρησιμοποιώντας διαφορετικές λέξεις και σύνταξη. Ένα ακόμη χαρακτηριστικό παράδειγμα από τις εκφράσεις που χρησιμοποιήθηκαν είναι η φράση *The one* (σελ.11), που σημαίνει όχι *Ο Ένας*, αλλά *Ο Εκλεκτός*, δηλαδή ο ένας και μοναδικός. Με τον τρόπο αυτό μεταφέρεται ακριβώς το νόημα που επιθυμεί να προσδώσει ο συγγραφέας, που με την επιλογή του *Ένας* δεν θα οδηγούσε στα ίδια συμφοραζόμενα.

ΦΡΑΣΕΙΣ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΥ	ΚΥΡΙΟΛΕΚΤΙΚΗ ΕΡΜΗΝΕΙΑ	ΜΕΤΑΦΡΑΣΜΑ
Grew quiet (σελ.10)	Εξελίχθηκαν ήσυχια	Σώπασαν
Pig-sticker (σελ.11)	Στιλέτο για γουρούνια	Χασαπομάχαιρο
The one (σελ.11)	Ο Ένας	Ο εκλεκτός
Fancied himself (σελ.11)	Άρεσε για τον εαυτό του	Όπως θεωρούσε τον εαυτό του
In a small way (σελ.11)	Σε ένα μικρό τρόπο	Κατά κάποιο περίεργο τρόπο
Past counting (σελ.13)	Μετά το μέτρημα	Έχω χάσει πια το μέτρημα
Some hero I was (σελ.15)	Κάποιος ήρωας ήμουν	Μπορείς να με πεις και ήρωα
Go-fetch-come-clean-up (σελ.15)	Πήγαινε-φέρε-έλα-καθάρισε	Το παιδί για όλες τις δουλειές
I fumbled for words (σελ.15)	Έψαχνα για λέξεις	Πάσχισα να αρθρώσω μια λέξη
Words of my mouth failed me (σελ.17)	Οι λέξεις του στόματός μου με απογοήτευαν	Λέξεις που έβγαιναν από το στόμα μου με εγκατέλειπαν

Θα ήθελα να κάνω και μία σύντομη αναφορά και στα ηχητικά εφέ του κειμένου, *Ha and ha!* (σελ.14), τα οποία αποτελούν πολεμική κραυγή και τα μετέφρασα ως *Χα και χα!*. Πράγματι

στα ελληνικά ακούγονται και φαίνονται περίεργα, ίσως και αστεία, αλλά αυτός είναι και ο σκοπός τους στο πρωτότυπο, καθώς το πρόσωπο που μιλάει διευκρινίζει ότι αποτέλεσε μια αποτυχημένη προσπάθεια πολεμικής ιαχής, *in a not very good attempt at a war cry* (σελ.14).

Ζητήματα Σύνταξης

Ένα άλλο ζήτημα της μετάφρασης, αναφορικά με τη σύνταξη και το γένος που εννοείται, είναι η μετάφραση του *All*, που είναι αμφιλεγόμενο σε δύο σημεία, *All stopped* και *All aflame* (σελ.10), καθώς, εκ πρώτης όψεως, δεν μπορούμε να αντιληφθούμε εάν αναφέρεται στο *Όλοι*, *Όλα* ή *Όλες*. Στην πρώτη περίπτωση ακολουθεί μια εικόνα του καπηλίου όπου βρίσκονται διάφορα όντα, άνθρωποι, μάγοι και παίζουν ζάρια και κόκαλα, καπνίζουν, πίνουν ή μιλούν. Τότε *όλοι* ή *όλα* σταμάτησαν όταν μπήκε ο ήρωας στο χώρο. Η επιλογή του *Όλα* αποφασίστηκε λόγω της αμέσως προηγούμενης πρότασης που αναφέρει ότι σταμάτησαν να κινούνται όλα αυτά τα *πράγματα*. Το επόμενο *All* στο οποίο αναφέρομαι βρίσκεται ύστερα από την περιγραφή ενός κύκλου ατόμων που κρατούν στα χέρια τους τις εικόνες του προσώπου του διπλανού τους. Στο σημείο αυτό, που θα μπορούσε να αναφέρεται είτε στα άτομα είτε στις εικόνες τους, επέλεξα τις εικόνες μεταφράζοντάς το ως *Όλες*, καθώς συνήθως οι φωτογραφίες ή τα σκίτσα που απεικονίζουν κάποιον αποτελούνται από χαρτί και είναι πιο πιθανόν να φλέγονται.

Όσον αφορά στα σημεία που απευθύνεται στον αναγνώστη με την προσωπική αντωνυμία *you* ή την προστακτική *Let the gods be troubled by that, Let them figure it out* (σελ.10), *I tell you, And I tell you further* (σελ.9), δεν είναι δυνατόν να προσδιοριστεί με απόλυτη σιγουριά εάν το πρόσωπο είναι β' πληθυντικό ή ενικό. Καθώς, όμως, στις δύο τελευταίες περιπτώσεις φαίνεται να υπάρχει ένα ύφος συνωμοτικό, υπαινικτικό, επέλεξα το β' ενικό, *σου λέω*, ως πιο ευθύ και άμεσο, λαμβάνοντας υπόψιν ότι το ύφος του διηγήματος δεν είναι τόσο εξεζητημένο ώστε να δικαιολογηθεί το β' πληθυντικό. Στη συνέχεια, στην προστακτική έγκλιση, επέλεξα το ίδιο πρόσωπο προς διατήρηση της ομοιομορφίας και της οικειότητας. Για να γίνει πιο ομαλή η μετάφραση, ωστόσο, στη θέση του πρώτου ρήματος αποφάσισα τη χρήση τρίτου ενικού με το προτρεπτικό *Ας* αντί της προστακτικής. *Ας απασχολεί τους θεούς αυτό, σκέφτηκα. Άστους να βγάλουν αυτοί άκρη*. Αντιθέτως, σε μια παρόμοια περίπτωση που αναγράφεται το α' πληθυντικό, *we are told*, που πιθανόν να συμπεριλαμβάνει και τον αναγνώστη, επιλέγω το απρόσωπο *έχει ειπωθεί*, καθώς αποτελεί μια ισοδύναμη έκφραση στα ελληνικά.

Επιλογή Χρόνων

Κατά τη διάρκεια της ανάγνωσης του κειμένου παρατηρείται μια ασυνέχεια στους χρόνους που χρησιμοποιεί ο συγγραφέας. Εάν γίνει, ωστόσο, μια πιο προσεκτική μελέτη του, γίνεται

αντιληπτό το μοτίβο που ακολουθεί. Στην εισαγωγή του διηγήματος χρησιμοποιείται ενεστώτας κατά τη διάρκεια της περιγραφής του καπηλειού, καθώς πρόκειται για ένα σταθερό μέρος που υπήρχε και θα συνεχίσει να υπάρχει και μετά το τέλος της ιστορίας. Προχωρώντας στη στιγμή της εισόδου του ήρωα στο καπηλειό, η αφήγηση ξεκινάει να γίνεται σε παρελθοντικούς χρόνους, καθώς όλη η ιστορία αποτελεί ένα γεγονός που συνέβη στο παρελθόν του ήρωα. Η παράθεση, ωστόσο, των λόγων των ομιλητών, καθώς πρόκειται για ευθύ λόγο, γίνεται σε χρόνο ενεστώτα, εκτός από τη διήγηση του συνομιλητή για κάτι που συνέβη στο δικό του παρελθόν. Και σε αυτή την περίπτωση, όμως, ο συνομιλητής παραθέτει τα λόγια που ειπώθηκαν τότε σε ευθύ λόγο και ενεστώτα. Οι παρελθοντικοί χρόνοι του κειμένου συνεχίζουν έως και το τέλος, καθώς όλο το κείμενο θα μπορούσε να αποτελεί την καταγραφή της ζωής του πρωταγωνιστή από τον ίδιο, κάτι που αναφέρει ότι θα έκανε. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό, λοιπόν, να διατηρηθούν οι χρόνοι του πρωτοτύπου και στο μετάφρασμα για να μην αλλοιωθεί το νόημα και η ιστορική σειρά των γεγονότων.

Διακειμενικότητα

Κάθε κείμενο είναι επηρεασμένο από άλλα και μπορεί να ενσωματώνει στοιχεία τους. Η διακειμενικότητα, όπως ονομάζεται, αποτελεί μια έννοια σχετικά πρόσφατη που, παρά τις αναφορές σε αυτή από παλαιότερα χρόνια, αναπτύχθηκε από θεωρητικούς της λογοτεχνίας περί τα τέλη του 20^{ου} αιώνα. Πιο συγκεκριμένα, στο χώρο της Ευρώπης εμφανίστηκε το 1967, με την Julia Kristeva, καθηγήτρια ψυχανάλυσης και ψυχολογίας του Πανεπιστημίου του Παρισιού. Ακολουθώντας μια πιο απλοϊκή εκδοχή του περίπλοκου αυτού όρου, τα κείμενα αναφέρονται τόσο στην εξωτερική πραγματικότητα όσο και σε άλλα κείμενα δημιουργώντας το διακείμενο, τα στοιχεία εκείνα που βρίσκονται σε περισσότερα κείμενα. Δεν αποκλείεται και το ενδεχόμενο δύο κείμενα να σχετίζονται εν αγνοία των συγγραφέων τους, σύμφωνα με αυτή τη θεωρία, θέτοντας τον αναγνώστη στη θέση εκείνου που πρέπει να κατανοήσει το βαθμό της επιρροής από άλλα έργα και αναγκάζοντάς τον να προχωρήσει σε μια παράλληλη, διακειμενική ανάγνωση. Αναδεικνύεται, κατ' αυτόν τον τρόπο, η λειτουργία της ανάγνωσης και εντάσσεται στις αναγνωστικές θεωρίες. Η διακειμενικότητα διακρίνεται σε εσωτερική, δηλαδή που ενσωματώνει στοιχεία του ίδιου συγγραφέα ή εξωτερική, χρησιμοποιώντας έργα ενός άλλου, *external intertextuality*.

Στο παρόν κείμενο παρατηρείται διακειμενικότητα, καθώς χρησιμοποιείται μία φράση της Βίβλου, το βιβλίο στο οποίο γίνονται και οι περισσότερες αναφορές. Πιο συγκεκριμένα, εκτός από τη χρήση του *fall down before you and worship you*, που δεν αποτελεί άμεση μεταφορά των λόγων, αλλά παραπέμπει σε λόγο που θα απηύθυνε κανείς σε κάποιον ανώτερο, όμοιο με θεό, καταγράφεται και μια ακριβής μεταφορά των λόγων. Η φράση *remember us when you*

come into your kingdom (σελ.17) βρίσκεται και στην Καινή Διαθήκη, στο Κατά Λουκάν 23:42, *Jesus remember me when you come into your kingdom*, υποδηλώνοντας ότι ο ήρωας του διηγήματος αποτελεί το μεσσία. Για τη μετάφραση, λοιπόν, του αποσπάσματος αυτού οφείλουμε να διατηρήσουμε την ακριβή μετάφρασή του *Μνήσθητί μου, κύριε, όταν έλθης ἐν τῇ βασιλείᾳ σου*, αλλά καθώς πρόκειται για αρχαία ελληνικά, για τη διατήρηση του ύφους του πρωτοτύπου και της ροής του κειμένου θα αποδοθεί στην πιο απλοϊκή μορφή του, να μας θυμάσαι όταν έλθεις ἐν τη βασιλείᾳ σου. Φυσικά έμμεση αναφορά γίνεται και στη συνέχεια όταν ζητά από τον πρωταγωνιστή να τους αναστήσει για να μπορέσουν να τον υπηρετήσουν ξανά, όπως ακριβώς οι πιστοί επιθυμούν ανάσταση νεκρών.

Ένα μικρότερο ζήτημα, που συγκαταλέγεται στην ευρύτερη έννοια της διακειμενικότητας, αποτέλεσε η λέξη *Leviathans* (σελ.9), αφού η λέξη αυτή μπορεί να βρεθεί ως αρσενικό και ουδέτερο. Είναι ένα μυθολογικό θαλάσσιο πλάσμα της Αγίας Γραφής που συνδέεται με την κόλαση, το κακό και το χάος. Η ετυμολογικά σωστή επιλογή είναι ο *Λεβιάθαν*, γι' αυτό το λόγο στη μετάφραση αναγράφεται *οι Λεβιάθαν*, αλλά μπορεί να βρεθεί και ως *το* όταν αναφέρεται στην αγγλική ονομασία ή όταν εννοείται η λέξη *το τέρας Λεβιάθαν*, ενώ διατηρείται κεφαλαίο το πρώτο γράμμα, καθώς έτσι αναγράφεται στην πλειοψηφία των έγκυρων πηγών.

Στο διήγημα αυτό ο συγγραφέας έχει επιλέξει να κάνει ορισμένες αναφορές στην αρχαία ελληνική μυθολογία με δύο τρόπους. Η πρώτη είναι αυτή της Λάμιας, (*Lamia*, σελ.10), η οποία εμφανίζεται μπροστά στα μάτια του ήρωά μας, αναφορικά με την οποία υπάρχουν διάφορες εκδοχές του μύθου της. Είναι κόρη του Ποσειδώνα ή του Βήλου και της Λιβύης ή η βασίλισσα της περιοχής Λιβύη. Ο Δίας την ερωτεύτηκε και απέκτησαν παιδιά, τα οποία σκότωσε η Ήρα και την καταράστηκε να μεταμορφωθεί σε ένα ερπετοειδές ον, οδηγώντας τη στην τρέλα και την απομόνωση σε μια σπηλιά. Ο χαμός των παιδιών της την ωθούσε στο να αρπάζει και να καταβροχθίζει παιδιά τα βράδια και γι' αυτό ο Δίας της έδωσε τη δυνατότητα να βγάζει τα μάτια της, για να κοιμάται ήρεμη ώστε να προστατεύονται τα παιδιά. Σε μια άλλη εκδοχή του μύθου της ήταν ένα μυθικό όμορφο τέρας, που από τη μέση και κάτω είχε ερπετοειδές σώμα, άρπαζε ανθρώπους και σαγήνευε άνδρες, που μετά τους κατασπάραζε, όπως οι σειρήνες. Ζούσε σε μια σπηλιά κοντά στη σημερινή Φωκίδα. Ο κόσμος προσπάθησε να σταματήσει τα εγκλήματά της και τελικά βρήκε βίαιο θάνατο από έναν άνδρα που την ξεγέλασε. Τη δεύτερη εκδοχή επιλέγει και ο συγγραφέας, παρουσιάζοντάς την ως μια γυναίκα με ερπετοειδές σώμα που προσπαθεί να προσελκύσει τον ήρωα στα σκοτεινά. Καθώς το μυθικό αυτό τέρας βρίσκεται και στην ελληνική μυθολογία, διατηρούμε την κανονική ονομασία του, με μεταγραφή, όμοια με του πρωτοτύπου.

Η δεύτερη αναφορά του συγγραφέα είναι στον Ίκαρο (*Icarus*, σελ.12,17), που και πάλι μεταφέρεται η ελληνική ονομασία, εξάλλου πρόκειται για δάνειο από την ελληνική γλώσσα,

ενώ στο κείμενο χρησιμοποιείται για να αναδείξει την ψυχική κατάσταση του πρωταγωνιστή, ο οποίος νιώθει να χάνεται, να πέφτει, αδύναμος, φοβούμενος ξαφνικά το μεγάλο υψόμετρο στο οποίο βρίσκεται. Γίνεται μάλιστα και καθαρή αναφορά στη στιγμή και τον τρόπο της πτώσης του Ικάρου, όταν πέταξε πολύ κοντά στον ήλιο και τα φτερά του από κερί έλιωσαν. Πιθανόν στο σημείο αυτό να υπάρχει και συσχέτιση με τον ενθουσιασμό και την έπαρση του Ικάρου, που, βλέποντας την ικανότητά του να πετάξει, οδηγήθηκε να προσπαθήσει να πάει ακόμη πιο ψηλά. Κατά αντίστοιχο τρόπο ο ήρωας του διηγήματος έχει έπαρση και εμπιστοσύνη στον εαυτό του, καθώς είναι παντοδύναμος και κατόρθωσε το ακατόρθωτο, να φτάσει στο μέρος εκείνο από την πλευρά της αβύσσου, αλλά δεν προέβλεψε τους πιθανούς κινδύνους, αφέθηκε και ήταν ευάλωτος, άρχισε να νιώθει αδύναμος, να τον εγκαταλείπουν οι δυνάμεις του, να πέφτει.

Ψευδόφιλες Λέξεις

Ένα ακόμη μεταφραστικό ζήτημα που δημιούργησαν οι επιλογές του συγγραφέα είναι οι ψευδόφιλες λέξεις (*faux-amis*), που σύμφωνα με την Walter Henriette ορίζονται ως δύο λέξεις οι οποίες έχουν την ίδια ή παρόμοια, όπως στην περίπτωση μας, μορφή στις γλώσσες προέλευσης και υποδοχής, που ωστόσο η ερμηνεία τους είναι διαφορετική σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό (βλ. Walter Henriette, 2001). Λέξεις που συγκαταλέγονται σε αυτή την κατηγορία μπορούν εύκολα να οδηγήσουν σε μεταφραστικό λάθος, καθώς αυθόρμητα γίνεται προσπάθεια διατήρησης της μορφής, οπτικής και ακουστικής, της λέξης του πρωτοτύπου.

Μία τέτοιου είδους λέξη που εύκολα θα μπορούσε να έχει παρερμηνευθεί είναι η λέξη *tavern* (σελ.9) που βρίσκεται αρκετές φορές μέσα στο κείμενο και παίζει αρκετά σημαντικό ρόλο. Σε αυτή την περίπτωση είναι πιθανόν να βρεθεί κανείς σε σύγχυση και να θεωρήσει ότι αναφέρεται στην ελληνική λέξη *ταβέρνα*. Η επιλογή αυτή, όμως, δεν αντιπροσωπεύει την ακριβή ερμηνεία της, η οποία είναι πλησιέστερη στο *καπηλειό* ή και *μπυραρία*, ένα μέρος που μαζεύεται ο κόσμος για να πιεί, καθώς η *ταβέρνα* αναφέρεται κατά κύριο λόγο σε έναν χώρο με παραδοσιακό φαγητό και ποτό, που συχνά απευθύνεται σε οικογένειες. Εξάλλου τόσο η λέξη *ταβέρνα*, όσο και η λέξη *tavern* προέρχονται από τη λατινική λέξη *taberna* που αντιστοιχεί στην ερμηνεία του καπηλειού.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Κλείνοντας την παρούσα πτυχιακή εργασία δεν μπορεί να υπάρξει κάποιο συγκεκριμένο συμπέρασμα που θα ειπωθεί στον επίλογο, καθώς δεν πρόκειται για μια επιστημονική έρευνα, πείραμα ή μαθηματική άσκηση, από την οποία περιμένουμε ορισμένα αποτελέσματα, αλλά πρόκειται για μια μετάφραση και μάλιστα λογοτεχνικού κειμένου. Όσοι κανόνες και όρια κι αν τεθούν στη γλώσσα, η φαντασία δεν μπορεί να περιοριστεί ούτε είναι δυνατόν ποτέ να μάθουμε τι ακριβώς θέλει να πει ο συγγραφέας, εκτός μόνον εάν μιλήσουμε με τον ίδιο. Χωρίς να είναι σωστό ή λάθος, αυτό που μπορώ να εκφράσω ως συμπέρασμα είναι πως ο καθένας έχει τη δική του ερμηνεία και οπτική γωνία υπό την οποία κατανοεί και αντιλαμβάνεται το έργο και, συνεπώς, η μετάφραση ενός λογοτεχνικού κειμένου αποτελεί την έκφραση της εκδοχής του μεταφραστή σε μια γλώσσα. Ο μεταφραστής αυτός δεν προσπαθεί να αποδώσει πεζά ό,τι έχει ειπωθεί και εννοηθεί από τον συγγραφέα, καθώς δεν είναι σε θέση να το πετύχει στο 100%, αλλά οφείλει και προσπαθεί να μεταδώσει το έργο χωρίς αλλοιώσεις και παρανοήσεις στην ουσία του, με ποιητικό λόγο, ώστε να θυμίζει πρωτότυπο λογοτεχνικό κείμενο. Πρέπει, λοιπόν, να επιστρατεύσει όλη του τη δημιουργικότητα, η οποία φυσικά μπορεί να λειτουργήσει ευεργετικά μόνο με μια άριστη γνώση των δύο γλωσσών και πολιτισμών.

Η παραπάνω άποψη ήταν αυτή που προσπάθησα να ακολουθήσω και κατά την εκπόνηση της μετάφρασης του διηγήματος, με στόχο τη δημιουργία ενός κειμένου αντάξιου με του πρωτοτύπου, που από μόνο του είναι δυνατόν να σταθεί και να διαβαστεί ευχάριστα ως ένα λογοτεχνικό κείμενο φαντασίας που θα μπορούσε να είχε γραφθεί και από Έλληνα συγγραφέα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Έντυπη Βιβλιογραφία

Γεράσιμος Αν. Μαρκαντωνάτος (2008) *Βασικό Λεξικό Λογοτεχνικών και Φιλολογικών Όρων*. Αθήνα: Gutenberg

Christiane Nord (2014) Σίμος Π. Γραμμενίδης, Δέσποινα Δ. Λάμπρου (Μτφ) *Η Μετάφραση ως στοχευμένη δραστηριότητα*. Αθήνα: Διάυλος

Γιώργος Κεντρωτής (1996) *Θεωρία και Πράξη της Μετάφρασης*. Αθήνα: Διάυλος

Καταρίνα Ράις, Χανς Γ. Βερμέερ (2021) Olaf Immanuel Seel (Μτφ) *ΘΕΜΕΛΙΩΣΗ ΜΙΑΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΗΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ*. Αθήνα: Διάυλος

Neil Gaiman (2017) Θωμάς Μαστακούρης (Μτφ) *Σκανδιναβική Μυθολογία*. Αθήνα: SEΛINI

Παναγιώτης Ι. Κελάνδριος (2016) *Λειτουργική Διδακτική της Μετάφρασης*. Αθήνα: Διάυλος

Σίμος Π. Γραμμενίδης (2009) *Μεταφράζοντας τον Κόσμο του Άλλου: Θεωρητικοί προβληματισμοί, Λειτουργικές προοπτικές*. Αθήνα: Διάυλος

Στέφανος Βλαχόπουλος (2010) *Μετάφραση και δημιουργικότητα, Ένα οδοιπορικό μεταξύ γνωστικής και εφαρμοσμένης μεταφρασεολογίας*. Αθήνα: Κλειδάριθμος

Τζ. Ρ. Ρ. Τόλκιν (1985, 2001) Ευγενία Χατζηθανάση-Κόλλια (Μτφ) *Ο άρχοντας των δαχτυλιδιών, Οι Δύο Πύργοι*. Αθήνα: Κέδρος

Τζ. Ρ. Ρ. Τόλκιν (1996) Ευγενία Χατζηθανάση-Κόλλια (Μτφ) *Το Σιλμαρίλλιον*. Αθήνα: Αίολος

Τσίγκου Μαρία (2012) *Γλωσσολογία και μετάφραση*. Αθήνα: Διάυλος

Διαδικτυακές Πηγές

Ελληνόφωνες

Αλκιβιάδης- Μιχάλης Κωνσταντόπουλος (2010) Λάμια (η), Θεογονία, ονομάτων επίσκεψις. Διαθέσιμο στο: <https://www.theogonia.gr/onta/ll/lamia.htm> [Τελευταία πρόσβαση 29/03/2022]

Ανθή Βηδενμάιερ (2008) Μελέτες σε θέματα λογοτεχνίας Διαθέσιμο στο: <https://www.greek-language.gr/greekLang/literature/studies/essays/01.html>

Αντώνης Γαζάκης (2019) Μεταφράζοντας το φανταστικό: δυσκολίες και προκλήσεις. Συνέντευξη από τον Μιχάλη Μαρκόπουλο. Διαθέσιμο στο: <https://marginalia.gr/arthro/metafrazontas-to-fantastiko-dyskolies-kai-prokliseis/> [Τελευταία πρόσβαση 20/02/2022]

Bible Get Away (2022) Κατά Λουκάν 23:42-44. Διαθέσιμο στο: <https://www.biblegateway.com/passage/?search=%CE%9A%CE%91%CE%A4%CE%91%20%CE%9B%CE%9F%CE%A5%CE%9A%CE%91%CE%9D%2023:42-44&version=TR1894> [Τελευταία πρόσβαση 05/04/2022]

David Conolly (1998) Γιώργος Αυγουστής (Μτφρ.), Λογοτεχνική μετάφραση: σε τι χρησιμεύει η θεωρία; Ημερίδα: Η γλώσσα της λογοτεχνίας και η γλώσσα της μετάφρασης. Πύλη για την ελληνική γλώσσα. Διαθέσιμο στο: https://www.greek-language.gr/greekLang/literature/studies/literature_translation/01_conolly.html [Τελευταία πρόσβαση 20/02/2022]

Δήμητρα Μήττα (2012) Μορφές και Θέματα της Αρχαίας Ελληνικής Μυθολογίας, Λάμια, Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία. Διαθέσιμο στο: https://www.greek-language.gr/digitalResources/ancient_greek/mythology/lexicon/metamorphoseis/page_150.html [Τελευταία πρόσβαση 29/03/2022]

Encyclopedia Titanica (2022) Έννοια του Leviathan (Τι είναι, έννοια και ορισμός)-Θρησκεία και Πνευματικότητα. Διαθέσιμο στο: <https://gr.encyclopedia-titanica.com/significado-de-leviat-n> [Τελευταία πρόσβαση 24/03/2022]

Θεοδώρα Βαλκάνου, Ήβη Καζαντζή, Τατιάνα Λιάνη (2009) *Η απόδοση των τίτλων έργων της σύγχρονης νεοελληνικής πεζογραφίας: μια συγκριτική παρουσίαση των μεταφράσεων στην αγγλική, γερμανική και ιταλική*, Διαθέσιμο στο: <https://www.frl.auth.gr/sites/metafrasi/PDF/valkanou.pdf> [Τελευταία πρόσβαση 22/07/2022]

Κατερίνα Αναστασίου (2019) Είδη Ύφους Διαθέσιμο στο:
<https://www.scribd.com/document/436633813/%CE%95%CE%99%CE%94%CE%97-%CE%A5%CE%A6%CE%9F%CE%A5%CE%A3-docx> [Τελευταία πρόσβαση: 03/06/2022]

Μαρία Τσίγκου (2022) Σύντομη Εισαγωγή στις Σχέσεις Γλωσσολογίας και Μετάφρασης με Παραδείγματα από το Ζεύγος Γαλλικής-Ελληνικής Διαθέσιμο στο:
https://www.academia.edu/15568477/A_SHORT_INTRODUCTION_TO_LINGUISTICS_AND_TRANSLATION_THROUGH_EXAMPLES_FROM_FRENCH_AND_GREEK_LANGUAGE [Τελευταία πρόσβαση 01/06/2022]

Πολυξένη Γεωργίου (2006) Η Απόδοση των Προσωνυμίων στο Χώρο της Λογοτεχνικής Μετάφρασης. Διαθέσιμο στο: <https://www.enl.auth.gr/translation/PDF/Georgiou.pdf> [Τελευταία πρόσβαση 20/02/2022]

Χριστίνα Μπακούλα (2004) Διλήμματα και Επιπλοκές στη Λογοτεχνική Μετάφραση. Διαθέσιμο στο: https://www.frl.auth.gr/sites/trad_congress/PDF/Bakoula.pdf [Τελευταία πρόσβαση 05/04/2022]

Αγγλόφωνες

Andrei Bantas, Constantin Manea (1990) Proper Names and Nicknames: Challenges for Translators and Lexicographers Διαθέσιμο στο: <http://dspace.bcu-iasi.ro/bitstream/handle/123456789/13610/Bantas,%20Andrei%20...%20,%20Proper%20names%20and%20nicknames,%20Revue%20roumaine%20de%20linguistique,%20Tom.35,%20Nr.3,%201990,%20p.183-196.pdf?sequence=1> [Τελευταία πρόσβαση: 01/06/2022]

Basil Hatim, Jeremy Munday (2004) Translation, And Advanced Resource Book, London: Routledge Διαθέσιμο στο:
<http://staffnew.uny.ac.id/upload/197701052008121001/pendidikan/Reference+Book+2-Translation+An+advanced+resource+book.pdf> [Τελευταία πρόσβαση: 01/06/2022]

Bible.com (2022) Luke 23:42-43 Διαθέσιμο στο:
<https://www.bible.com/bible/compare/LUK.23.42-43> [Τελευταία πρόσβαση 05/04/2022]

Christiane Nord (2012) Functionalism in translation studies Διαθέσιμο στο:
https://www.academia.edu/42161905/Christiane_Nord_Functionalism_in_translation_studies_p_201_212_1 [Τελευταία πρόσβαση: 04/06/2022]

Darrell Schweitzer, Thomas Ligotti, Stephen Gallagher, Tanith Lee and Ralph Gamelli (2001) *Weird Tales* #327 Διαθέσιμο στο:

<https://www.scribd.com/book/155737085/Weird-Tales-327> [Τελευταία πρόσβαση 31/07/2022]

Fantastic Fiction (2022) Darrell Schweitzer (Darrell Charles Schweitzer) (b.1952). Διαθέσιμο στο: <https://www.fantasticfiction.com/s/darrell-schweitzer/> [Τελευταία πρόσβαση 20/02/2022]

Henriette Walter (2001) Se méfier des Ressemblances Lexicales, *La Linguistique* (vol.31) Διαθέσιμο στο: <https://www.cairn.info/revue-la-linguistique-2001-2-page-101.htm> [Τελευταία πρόσβαση 01/06/2022]

Kenneth Jordan Nunez (2011) Literary translation as an act of mediation between author and reader [Τελευταία πρόσβαση: 04/06/2022]

Luis Miguel Dos Santos (2016) Nord's Documentary Versus Instrumental Translation: The Case of Hugo's Demain, dès L'aube Διαθέσιμο στο: <https://pdfs.semanticscholar.org/9ef7/0c2c15164a98211369af01b3732e195c0cb4.pdf> [Τελευταία πρόσβαση: 04/06/2022]

Master Class (2021) What is Fantasy Genre? History of Fantasy and Subgenres and Types of Fantasy in Literature. Διαθέσιμο στο: <https://www.masterclass.com/articles/what-is-the-fantasy-genre-history-of-fantasy-and-subgenres-and-types-of-fantasy-in-literature#what-are-the-common-elements-and-characteristics-of-the-fantasy-genre> [Τελευταία πρόσβαση 02/03/2022]

Master Class (2021) What Is Speculative Fiction? Defining and Understanding the Different Genres of Speculative Fiction. Διαθέσιμο στο: <https://www.masterclass.com/articles/what-is-speculative-fiction-defining-and-understanding-the-different-genres-of-speculative-fiction#subgenres-of-speculative-fiction> [Τελευταία πρόσβαση 2/03/2022]

The Encyclopedia of Science Fiction (2021) Schweitzer, Darrell. Διαθέσιμο στο: https://sf-encyclopedia.com/entry/schweitzer_darrell [Τελευταία πρόσβαση 25/02/2022]

The Editors of Encyclopedia Britannica, Amy Tikkanen (2022) fantasy, narrative genre. Διαθέσιμο στο: <https://www.britannica.com/art/fantasy-narrative-genre> [Τελευταία πρόσβαση 02/03/2022]

W.F.H. Nicolaisen (2008) On Names in Literature Διαθέσιμο στο: http://www.snsbi.org.uk/Nomina_articles/Nomina_31_Nicolaisen.pdf [Τελευταία πρόσβαση 25/06/2022]

Willis Couvillier (2009) [Interview] The Mysterious Darrell Schweitzer, Live Journal.
Διαθέσιμο στο: <https://will-couvillier.livejournal.com/55143.html> [Τελευταία πρόσβαση
27/02/2022]

WordeSense Dictionnary (2022) tavern (English). Διαθέσιμο στο:
<https://www.wordsense.eu/tavern/> [Τελευταία πρόσβαση 24/03/2022]